

Óbudai Egyetem
Kandó Kálmán Villamosmérnöki Kar
Trefort Ágoston Mérnökpedagógiai Központ

SZAKDOLGOZAT

OE-KVK-TMPK

2022

Hallgató neve:

Törökné Mihályfi Izabella

Hallgató törzskönyvi száma: **T009503/F112904/K**

ÓBUDAI EGYETEM
ÓBUDA UNIVERSITY

Óbudai Egyetem
Kandó Kálmán Villamosmérnöki Kar
Trefort Ágoston Mérnökpedagógiai Központ

SZAKDOLGOZAT FELADATLAP

Hallgató neve: Törökné Mihályfi Izabella

Szakterület száma: SZD21083114157539

Törzskönyvi száma: T009503/FI12904/K

Neptun kódja: XXXXXXXXXX

Szak: pályaaorientáció szakterületen pedagógus szakvizsgára felkészítő

Specializáció:

A dolgozat címe: Pályaaorientáció a gyakorlatban

A dolgozat címe angolul: Career guidance in practice

A feladat részletezése:

1. Bevezetés, a témaválasztás indoklása
2. Szakirodalmi áttekintés
3. Pályaaorientáció a Cserháti Technikumban
4. A GINOP pályázat keretében végzett fejlesztés bemutatása
5. Összegzés és javaslatok megfogalmazása

Intézményi konzulens neve: Dr. Sanda István Dániel

A kiadott téma elévülési határideje: 2022. december 15.

Beadási határidő: 2022. 05. 15.

A szakdolgozat: Nem titkos.

Kiadva: Budapest, 2022. 03. 17.

.....
Intézetigazgató

A dolgozatot beadásra alkalmasnak találom:

.....
belső konzulens

.....
külső konzulens

ÓBUDAI EGYETEM
ÓBUDA UNIVERSITY

KANDÓ KÁLMÁN VILLAMOSMÉRNÖKI KAR
TREFORT ÁGOSTON MÉRNÖKPEDAGÓGIAI KÖZPONT

HALLGATÓI NYILATKOZAT

Alulírott hallgató kijelentem, hogy a szakdolgozat saját munkám eredménye, a felhasznált szakirodalmat és eszközöket azonosíthatóan közöltem. Az elkészült szakdolgozatban található eredményeket az egyetem és a feladatot kiíró intézmény saját céljára térítés nélkül felhasználhatja, a titkosításra vonatkozó esetleges megkötések mellett.

Budapest, 2022. május 2.

.....
hallgató aláírása

Tartalomjegyzék

Bevezetés, a témaválasztás indoklása	1
1. Szakirodalmi áttekintés	3
1.1. Törvények, rendeletek	3
1.2. A történelmi áttekintésről szóló szakirodalmak	4
1.3. Fogalmak változása	5
1.4. Pályaorientációhoz kapcsolódó online felületek	6
2. Pályaorientáció a Cserháti technikumban.....	8
2.1. Beiskolázást segítő pályaorientációs tevékenységek.....	8
2.1.1. Problémák meghatározása.....	8
2.1.2. Beiskolázást segítő háttéranyagok készítése	10
2.1.3. Beiskolázást segítő foglalkozások.....	16
2.2. Tanulóink életpályáját segítő pályaorientációs tevékenységek.....	21
3. A GINOP pályázat keretében végzett fejlesztés bemutatása	27
3.1. A pályázat rövid bemutatása és struktúrája	27
3.2. Pályaorientációs és szakmai kiegészítő feladatok.....	28
3.3. Pályaorientációs problémák és feladatok	28
3.3.1. Pályaorientációs műhelyfoglalkozások	32
3.3.2. Az iskolai közösséghez való kötődés erősítése	35
Összegzés és javaslatok megfogalmazása.....	42
Summary	44
Törvények, rendeletek.....	45
Irodalom.....	45
Mellékletek	47

„Az emberek ritkán érnek el sikert abban, amit nem szívesen csinálnak.”

Johann Wolfgang von Goethe

Bevezetés, a témaválasztás indoklása

A gazdasági élet változása elengedhetetlenül szükségessé tette a szakképzési rendszer átalakítását. A szakképző intézményeknek nem elegendő felkészülni és „átállni” az új képzési rendszerre, hanem azt meg kell ismertetni és el kell tudni fogadtatni a később náluk tanuló általános iskolás tanulókkal és szüleikkel. A hitelességhez elengedhetetlen a megfelelő szakirodalmi és nem utolsósorban naprakész, pontos szakmai háttéranyag ismerete. Gondolok itt a megjelent és változó törvényekre, az új képzési és szakmai anyagokra és azokra az interneten elérhető oldalakra, melyek rendszerezve és folyamatosan megújítva tartalmazzák a szükséges dokumentumokat. Sok hasznos ismeretre tehetünk szert, ha tudjuk hol találhatók azok a pályaaorientációs portálok, melyek segítséget nyújtanak. Nem szabad megfélekednünk a középiskolában tanuló fiatalokról sem. Őket támogatnunk kell abban, hogy eligazodjanak a munka világában. Segítenünk kell abban, hogy választ kapjanak a „Merre tovább?” kérdésre. Ez lehet a munkába állás vagy a továbbtanulás.

2010 szeptembere óta dolgozom a szakképzésben. Munkám során egyre közelebb kerültem a pályaaorientációhoz. Mivel én készítettem el és kezeltem az iskola honlapját és közösségi oldalát (facebook), ezért a beiskolázással kapcsolatos anyagokat, ismertetőket is el kellett készítenem. Ahhoz, hogy hiteles információt szolgáltatassunk előbb magamat kellett képeznem, hogy jól ismerjem iskolánk képzési rendszerét. Ekkor még nem állt rendelkezésre ilyen sok szakmai weboldal és kiadvány, mint jelenleg. Leginkább a szakmai és vizsgakövetelmények, programtantervek adtak támpontot ahhoz, hogy egy-egy szakmát ismertetni tudjunk. A következőkben már én készítettem el a különböző „beiskolázási” szórólapokat, prezentációkat, melyeket a nyílt napokon, szülői értekezleteken, stb. felhasználtak a kollégáim. Következő lépésként már fényképeket készítettem, videórészleteket forgattam, melyekből bemutató kisfilmet szerkesztettem. Fokozatosan egyre több pályaaorientációs tevékenységben vettem részt szervezőként és/vagy aktív szereplőként. Gondolok itt pályaválasztási kiállításra, szakmák éjszakájára, iskolai nyílt napokra és különböző interaktív foglalkozásokra. Nem véletlenül választottam a dolgozatom mottójául a fenti Goethe idézetet, hisz jómagam is megtapasztaltam, hogy mennyire fontos, hogy az ember azzal foglalkozhasson, amit

valóban szívesen csinál. Az én esetemben a pályaorientáció lett ez a terület. Talán szerénység nélkül mondhatom, hogy a munkahelyemen sikereket értem el vele, mert amikor elindult a „Nagykanizsai Szakképzési Centrum átfogó tanulói lemorzsolódást csökkentő fejlesztése” című GINOP-6.2.3-17-2017-00019 kódszámú projekt, megbízást kaptam az iskolánkban létrehozott „Pályaorientációs és szakmai kiegészítő tevékenységeket folytató munkacsoport” vezetésére. Az itt folytatott munka két évig tartott. Szívvel-lélekkel és nagy örömmel folytattam ezt a munkát. Nagyon jó munkacsoportot sikerült összeállítanunk. Munkatársaim lelkesen és eredményesen végezték munkájukat, a tanulók pedig a legtöbb területen mindvégig aktív közreműködők voltak. Többek között az itt folytatott munkámnak köszönhetően 2020 szeptemberétől gyakorlati oktatásvezetőként dolgozom. Örömmel vállaltam, hisz ez az a szakképzésben betölthető munkakör, mely a leginkább kapcsolódik a pályaorientációhoz. Mivel az ember soha nem lehet eléggé képzett és elengedhetetlen a fejlődés, ezért ragadtam meg a lehetőséget és jelentkeztem a „Pályaorientáció szakterületen pedagógus szakvizsgára felkészítő” képzésre. Dolgozatomban további részében a szakirodalmi áttekintést követően bemutatom a fent említett tevékenységeket. Ismertetem, milyen pályaorientációs tevékenységeket folytatunk a Cserhádi technikumban. Részletesen kitérek a GINOP pályázat keretében folytatott munkára, fejlesztésekre, vagyis arra hogyan valósul meg iskolánkban a pályaorientáció a gyakorlatban. Meggyőződésem, hogy az elvégzett munka segítséget nyújt a fiataloknak megtalálni az életpályájuk első lépcsőfokait. Megvizsgálom, hogy melyek a legeredményesebb elemek. Úgy vélem, hogy a legtöbb segítséget a szakmák megismertetésével és kipróbálásával nyújthatunk.

1. Szakirodalmi áttekintés

Technikumban dolgozó oktatóként szerencsésnek mondhatom magam, mert a pályaaorientációnak a legszélesebb spektrumával itt találkozhatok. A munkám során megjelenik az általános iskolásokkal való foglalkozás ugyanúgy, mint a középiskolások segítése az útkeresésben. Ehhez elengedhetetlen a vonatkozó szakirodalmi háttér megismerése, rendszerezése.

1.1. Törvények, rendeletek

Kiindulásként megemlíteném a legfontosabb törvényi vonatkozásokat. A szakképzésben azért is összetettebb a feladat, mert tennivalóinkat nem csak a szakképzéshez, hanem a közneveléshez kapcsolódó törvények és rendeletek is meghatározzák.

A Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012 (VI. 4.) Kormányrendelet mellékletének I.1. pontja, a köznevelés feladatait és értékeit meghatározva pontosan megfogalmazza az iskola feladatát a pályaaorientációra vonatkozóan: *„Az iskolának - a tanulók életkorához igazodva és a lehetőségekhez képest - átfogó képet kell nyújtania a munka világáról. Ennek érdekében olyan feltételeket, tevékenységeket kell biztosítani, amelyek révén a diákok kipróbálhatják képességeiket, elmélyülhetnek az érdeklődésüknek megfelelő területeken, megtalálhatják hivatásukat, kiválaszthatják a nekik megfelelő foglalkozást és pályát, valamint képessé válnak arra, hogy ehhez megtegyék a szükséges erőfeszítéseket. Ezért fejleszteni kell bennük a segítséssel, az együttműködéssel, a vezetéssel és a versengéssel kapcsolatos magatartásmódokat és azok kezelését.”*

2019. évi LXXX. törvény a szakképzésről XIX. fejezet 26. 112. § definiálja az életpályaa tanácsadás és a pályaaorientáció kifejezéseket, miszerint: *„Az életpályaa tanácsadás és a pályaaorientáció keretében nyújtható szolgáltatások és azok végzésének rendje.”*

Részletesebben ugyanitt az 1. pontban: *„Az életpályaa tanácsadás olyan egyéni vagy csoportos tevékenység, amely segíti az egyén készségeit, érdeklődési köreit, meggyőződéseit, értékeit, munkavégzési szokásait és személyes tulajdonságait felismerni. A pályaaorientáció olyan tevékenységek összessége, amely segíti az egyén személyes adottságainak és érdeklődésének megfelelő oktatással, képzéssel és foglalkoztatással kapcsolatos észszerű döntések meghozatalát és sikeres egyéni életút kialakítását.”*

A törvény kitér a feladatokra, intézményekre, szakemberekre is.

A 2011. évi CCIV. törvény a nemzeti felsőoktatásról, III. Fejezet, 5. 11. § (1) c) az intézmény működésére vonatkozóan rögzíti a feladatokat, miszerint: *„Tájékoztató és tanácsadó rendszerével segíti a - különös figyelemmel a fogyatékkal élő - hallgató beilleszkedését és előrehaladását a felsőfokú tanulmányok idején, illetve a tanulmányok alatt és befejezését követően segítséget nyújt a karriertervezésben, korai pályaaorientációs és készségfejlesztési programokkal támogatja a középfokú oktatási rendszert, valamint a hallgatói utánpótlás biztosítását.”*

A törvényeket, rendeleteket megismerve láthatjuk, hogy a pályaaorientáció, az életpályaaépítés segítése az oktatásban elvárt feladat és az itt végzett munkának fontos eleme.

1.2. A történelmi áttekintésről szóló szakirodalmak

A Magyar Pedagógiai Társaság jubileumi tanulmánykötete nagyon hasznos olvasmánynak bizonyul ezen a téren. A pályaválasztás fogalmának változásai Magyarországon című tanulmányából átfogó képet kaphatunk a „Magyar Paedagogiai Társaság” 1891-es megalakulásától kezdve egészen 2016-ig az intézményrendszer változásáról, a fogalmak alakulásáról. Az írás betekintést ad a külföldi vonatkozásokról, végig vezet minket az úton a pályaválasztási tanácsadástól a pályaaorientációig (Borbély-Pecze, 2016b).

Szatmári László Péter intézményi ismertetőjét olvasva izgalmas időutazáson vehetünk részt. Megismerhetjük a Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat megalakításának történetét egészen a Ranschburg Pál által 1899-ben szervezett, első kísérleti laboratóriumban végzett munkától napjainkig (Szatmári, 2017).

Mihály Ildikó tanulmányában bemutatja nekünk, hogyan indult a pályaválasztási tanácsadás gyakorlata az Európai Unióban. *„Az Európai Unió tagországaiban szervezett formában történik a pályaválasztás előtt álló fiatalok döntésének segítése. A tanulmány ezt a sokoldalú segítő, tanácsadó rendszert mutatja be. Történelmi áttekintést ad a pályaválasztás érdekében tett közösségi intézkedésekről, továbbá példákon keresztül mutatja be, hogy az egyes országokban milyen szervezeti keretek között, milyen konkrét tartalommal történik a tanácsadás.”* (Mihály, 2001, 122-132. o.)

Kenderfi Miklós Pályaaorientáció című könyvéből átfogó képet kaphatunk azokról a történelmi előzményekről, amelyek ahhoz vezettek, hogy a pályaválasztás egyszeri döntésen alapuló fogalma elévült, és helyére lépett a fejlődést középpontba helyező

pályaorientáció. Kenderfi bemutatja a pályaorientáció helyét a hazai oktatási rendszerben valamint a pályaorientáció meghatározó tartalmi tényezőit és betekintést nyerhetünk a nemzetközi tapasztalatokról (Kenderfi, 2011).

1.3. Fogalmak változása

A pályaválasztás fogalma a magyar nyelv értelmező szótára szerint: „*Annak eldöntése, hogy valaki milyen foglalkozást, hivatást válasszon, milyen pályára lépjen; életpálya választása.*” (Bárczi – Országh, 1959-1962) Kenderfi hívja fel a figyelmet arra, hogy még a pedagógiai szakirodalom is sok esetben rokon értelmű kifejezésként használja a pályaválasztást és a pályaorientációt (Kenderfi, 2011). Szilágyi meghatározásában megjelenik az értékes munka fogalma. „*A pályaválasztás azt jelenti, hogy a fennálló lehetőségeink alapján önállóan, célunknak megfelelően kiválasztunk egy olyan foglalkozást, tevékenységet, amely lehetővé teszi, hogy a társadalom és a magunk számára értékkel bíró munkát végezhessünk!*” (Szilágyi, 1993, 2. o.)

Borbély-Pecze azt mondja, hogy „*A pályaválasztás fogalma a tömegtársadalmak terméke.*” (Borbély-Pecze, 2016a, 59. o.) Tanulmányában mindezt azzal indokolja, hogy az 1960-as évek meghatározó változásokat eredményeztek. Az iparosodás következtében a fiatalok az elődeiktől eltérő pályát választottak, hisz új szakmák jelentek meg. Az írás végig vezet minket az úton, ahol megismerhetjük a pályaválasztásnak a különböző pl. munkaerőpiaci, gazdaságpolitikai és versenyképességi vonatkozásait. Bemutatja a szakképzés és pályaválasztás kapcsolatrendszerét, az abban bekövetkezett változásokat. Megjelenik a pályaérettség fogalma, amiről azt mondja, hogy azt az egyén a munkatevékenységek gyakorlásával éri el. Eljutunk oda, hogy a pályaválasztás egy összetett folyamat része és innentől kezdve már pályaorientációról beszélünk. Itt olvashatjuk a hivatkozást, miszerint pályaorientáció: „*azoknak a személyes kompetenciáknak, készségeknek a megszerzését jelenti, amely előkészíti az ember - pálya - környezet megfeleltetését. Ebből következik, hogy nem csupán a különböző szakmákról, de önmagunkról, és a minket körülvevő társadalmi környezetről szerzett ismereteket is magába foglalja. Így a pályaorientáció segít összhangba hozni az egyéni készségeket, a társadalmi igényekkel és a választott szakmával.*” (id. Bögs – Dávid, 2003).

Napjainkban a pályaorientáció kifejezést használjuk, emellett a XXI. században már megjelentek egyéb divatos fogalmak is, mint pl. az „életpálya-konstrukció” és egyéb rokon értelmű kifejezések, mint pl. „career cruising”, amit karrier/pálya

cirkálásnak/utazásnak fordíthatnánk. Manapság egyre többször találkozunk az „élethosszig tartó pályaorientáció” (Lifelong guidance) meghatározással, ami nem azt jelenti, hogy egész életünkre szóló pályát választunk, hanem pont az ellenkezőjét, vagyis életünket úgy kell menedzselni, hogy tisztában legyünk önmagunkkal, ismerjük kompetenciáinkat és lehetőségeinket és ennek tudatában képesek legyünk a rugalmas változásra. Jakson szerint a pályaorientáció *„Olyan tevékenységek összessége, amelyek bármilyen korosztályhoz tartozó állampolgárok számára, életük bármely pontján lehetővé teszik, hogy felmérjék képességeiket, kompetenciáikat és érdeklődésüket; hogy ésszerű oktatási, képzési és foglalkoztatási döntéseket hozzanak; valamint, hogy menedzselni tudják egyéni élet-útjukat a tanulás, munka és egyéb olyan területeken, ahol ezeket a képességeket és kompetenciákat sajátíthatják el vagy használhatják.”* (Jackson, 2013, 12. o.)

Manapság a pályaorientáció szakirodalma a pályaválasztást nem fogadja el végleges és változtathatatlan döntésként, helyette a folyamatosságra, a döntések sorozatára, a készségek, képességek, kompetenciák és önismeret fejlesztés fontosságára hívja fel a figyelmet, amit összefoglalva életpálya-építési kompetenciáknak neveznek (Borbély-Pecze, 2016b).

1.4. Pályaorientációhoz kapcsolódó online felületek

Nem tartozik szorosan az irodalomkutatáshoz, mégis fontosnak tartom az online felületek említését.

A pályaválasztás, pályaorientáció kérdésében elsőként érintett korosztály, az un. Z-generáció (1995-2009 között születettek). Ők már a digitális kor szülöttei, teljesen természetes információforrás számukra az internet. Hamarosan iskolaválasztók lesznek az Alfa-generáció tagjai is, vagyis a 2010 után született gyerekek, akiket digitális bennszülöttként is szoktak nevezni. Őket már könnyebb a különböző online felületeken megszólítani, mint bármiféle kiadvánnyal, szórólappal. Kenderfi Miklós átfogó kutatást végzett és tett közzé ebben a témában. Közel 100 internetes portált vizsgált meg. A megfigyelésben először 2004-ben fellelhető honlapokat összeveti a 2008-as eredményekkel. Később, 2020-ban 54 pályaorientációs tartalmú honlapot talál érdemesnek arra, hogy elemzést készítsen róluk. Ezekről rövid összefoglalót találhatunk. A vizsgálat összegzése szerint többségében vannak a pályainformációkról, szakmákról szóló oldalak. Kisebb arányban, kb. egyharmada az önismereti kép kialakításában nyújt

segítséget (Kenderfi, 2020). Kenderi kutatását és saját tapasztalatainkat figyelembe véve megállapíthatjuk, hogy a szakképzéshez kapcsolódóan tisztulni látszik a kép. A törekvések jó irányba mutatnak, létrehozta néhány valóban jól használható oldalt, melyek folyamatosan frissülnek, és releváns információkkal látják el az érdeklődőket. Ilyen pl.: a <https://palyaorientacio.nive.hu>, <https://ikk.hu> és a Tempus Közalapítvány oldala (<https://tka.hu>). Utóbbi elsősorban a megfelelő platformok közötti eligazodásban lehet segítségünkre. Feltétlenül meg kell említenünk a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara kezdeményezését, a <https://szakmavilag.hu> oldalt. A számos hasznos információ mellett, mobiltelefonra letölthető applikációval segíti a fiatalokat a szakmaválasztásban.

Ahhoz azonban, hogy valóban segítséget nyújtsanak a fiatalok számára, első lépésben a pályaválasztásban közreműködő szakembereknek, pedagógusoknak és általuk a szülőknek kell megismerni a lehetőségeket. Ennek ellenére nagy a kihívás ezen a területen, hisz követnünk, ismernünk kellene a fiatalok internetezési szokásait, kedvelt platformjaikat és bizony nem könnyű lépést tartanunk velük.

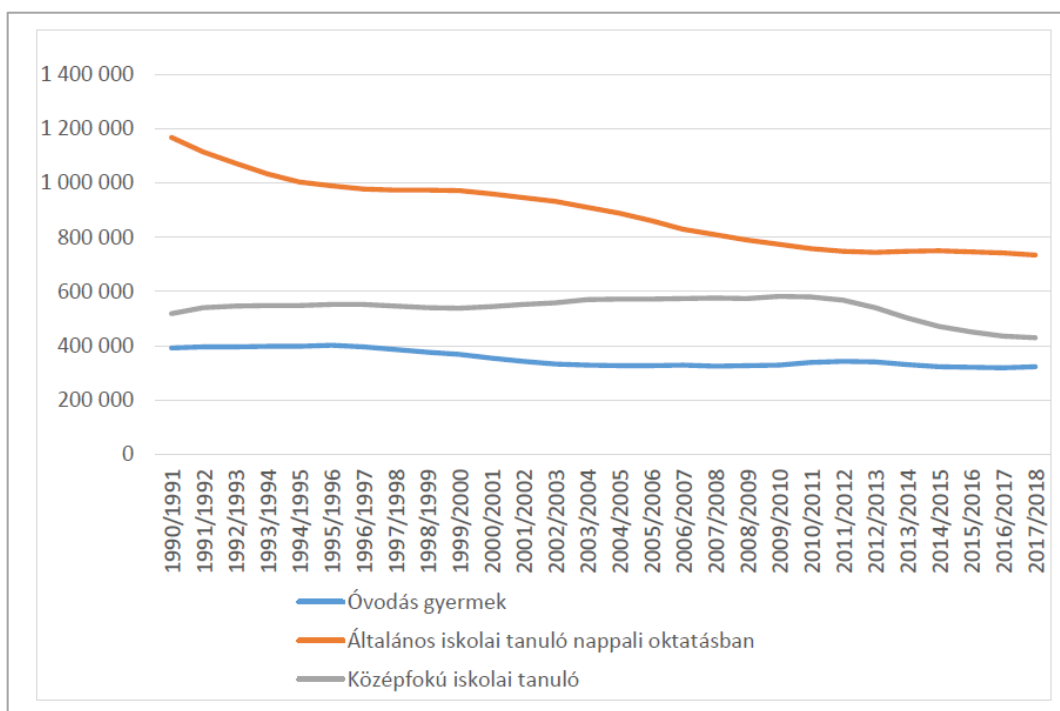
2. Pályaorientáció a Cserhádi technikumban

Az első fejezetben megismerkedtünk a szakirodalmi háttérrel, a fogalmak változásával, a legfontosabb törvényi szabályzókkal és röviden a világháló nyújtotta lehetőségekkel. A második részben - ahogy a bevezetőben is utaltam rá - a saját illetve a munkatársaimmal közösen végzett pályaorientációs munkámat szeretném bemutatni. Kezdem a beiskolázást segítő tevékenységekkel, amit a problémák meghatározásával indítok. Az elkészített háttéranyagok bemutatásával folytatom. Itt kisebb összehasonlító elemzést is végeztem, melynek eredményét ismertetem. Folytatom a foglalkozások bemutatásával. A fejezetet a tanulóink életpályáját segítő pályaorientációs tevékenységek ismertetésével zárom.

2.1. Beiskolázást segítő pályaorientációs tevékenységek

2.1.1. Problémák meghatározása

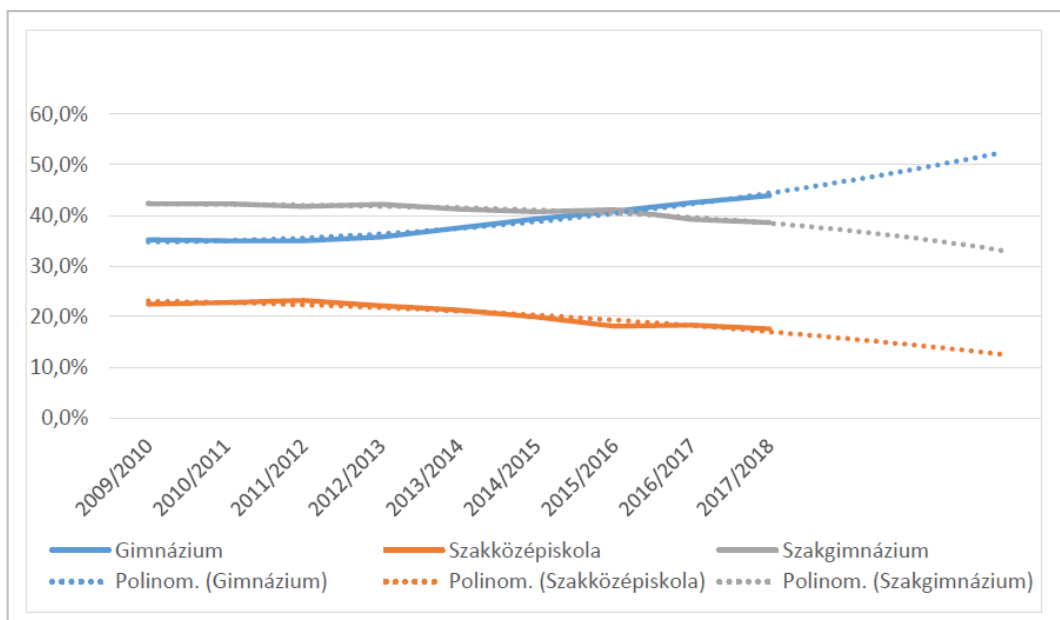
Hazánk demográfiai változásainak következményeként 2000 és 2018 között az általános iskolások száma 24%-kal csökkent (1.1. ábra). Ennek hatását folyamatosan érezhettük a középfokú képzésben. 2010 szeptemberében álltam munkába a Cserhádi középiskolában. A tanulók száma akkor jóval 700 fő feletti volt. A 2021-22-es tanévben a felnőttképzésben résztvevőkkel együtt sem éri el iskolánk a 400 fős létszámot. Magyarország Kormánya a 1168/2019. (III. 28.) Korm. határozatával elfogadta a Szakképzés 4.0 elnevezésű stratégiát, mely rávilágít a szakképzés előtt álló kihívásokra. A demográfiai változások mellett számos egyéb probléma is meghatározásra került. Az általános iskolás tanulók közül sokan nem a képességeiknek, kompetenciájuknak megfelelő középfokú intézményt választják. Ha a 2017-18-as tanév adatait nézzük példaként, láthatjuk, hogy a fiatalok 43%-a gimnáziumban tanul (a szomszédos Ausztriában ez az arány 23%). Ha többéves trendet vizsgálunk, akkor ez az arány tovább romlik (1.2. ábra). További negatívum, hogy a szakképzésben tanulók közül sokan a technikus végzettség megszerzése nélkül kerülnek ki az iskolából és aggasztóan magas, 12% a lemorzsolódás aránya. Emellett az is gyakori, hogy a technikusként végzett fiatalok jelentős része nem abban a szakmában akar elhelyezkedni, amit a szakképzésben tanult. Utóbbi megállapítás feltétlenül a pályaorientációs feladatok fontosságára mutat. Feltételezhető, hogy ezek a fiatalok nem rendelkeztek elegendő információval az általuk választott szakmáról és a tanulmányok során szembesültek vele, hogy tévúton járnak.

1.1. ábra: Demográfia trendek, létszámváltozások az oktatási rendszerben

Az óvodai nevelésben, általános iskolai és középfokú iskolai oktatásban részesülők a nappali rendszerű oktatásban a 1990/1991-es és a 2017/2018-as tanév között (fő)

Forrás: Szakképzés 4. 0

1.2. ábra: A gimnáziumi, szakgimnáziumi és szakközépiskolai képzés aránya nappali tagozaton 2009/2010 és 2017/2018 között

Forrás: Szakképzés 4. 0

A stratégia a legfőbb pályaorientációs kihívásokat az alábbiak szerint tagolja:

- „Az általános iskolák (illetve azok pedagógusai) nem támogatják a szakképzésbe lépést, nem megfelelő szintű és elkötelezettségű a szakképzés irányába mutató pályaorientáció.
- A pályaorientáció területén több szervezet dolgozik párhuzamosan, jelentős források felhasználásával, ám ez nem jelenik meg a beiskolázási eredményekben.
- A középfokú szakmai képzésnek nem működik a kapcsolata a felsőoktatással az elvárt szinten, ezért (is) választják sokan a gimnáziumokat.” (ITM, 2019, 19-23. o.)

A Szakképzés 4.0 stratégiát tanulmányozva, megállapíthatjuk, hogy sok problémával nézünk szembe és számos feladat vár ránk a pályaorientáció területén.

2.1.2. Beiskolázást segítő háttéranyagok készítése

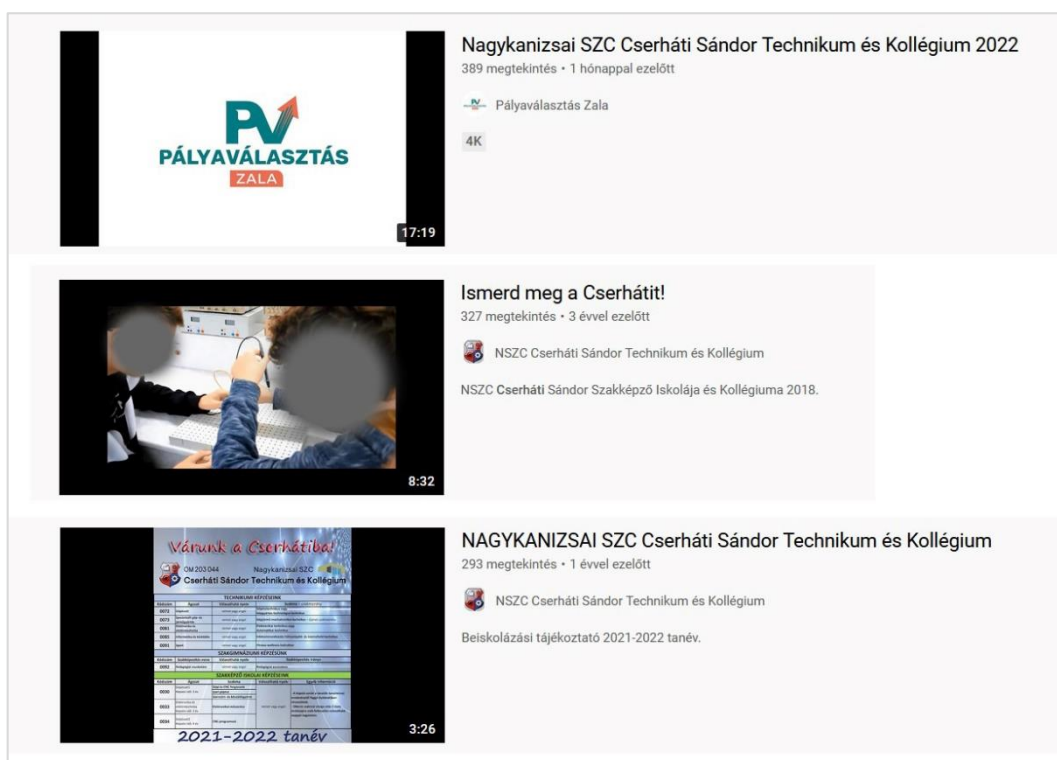
Folytatásként szeretném bemutatni azt a munkát, mely akár válasz is lehet a Szakképzés 4.0 stratégiában felvetett problémákra. Úgy gondolom, hogy az iskolák maguk is felismerték a hiányosságokat, sok esetben a megfelelő módszer és az erőforrások hiánya szabott gátat a megvalósításban. A 2010-es évek elején megelégedtünk azzal, hogy egyszerű, tényadatokat közlő ismertetőket készítettünk. Elhelyeztük az iskola weblapján, hogy milyen szakmákra várjuk a tanulókat, mi a jelentkezés menete. Készítettünk szórólapokat, melyet nyílt napokon kiosztottunk, illetve eljuttattunk az általános iskoláknak. Ekkor még hivatalos közösségi oldallal sem rendelkezett iskolánk. Idővel fel kellett ismernünk, hogy a középiskola választás előtt álló általános iskolások az úgynevezett „Z generációs” internetfelhasználók. Többféle kommunikációs csatornát használnak: Youtube, Facebook, Instagram, TikTok, stb. A reklámmentes egyszerű, rövid és lényegre törő üzenetekre, információkra befogadók. Ahhoz, hogy meg lehessen szólítani a célközönséget az eddig megszokottól teljesen eltérő anyagokat kell készítenünk. Ez nem is olyan egyszerű, hisz kollégáim többsége és én is még az „X”, vagyis két generációval korábbi internetfelhasználók vagyunk, és csak akkor tudunk megfelelni az újabb elvárásoknak, ha megtanuljuk a különböző platformoknak a használatát és elsajátítjuk a szükséges alkalmazások kezelését. A gyakorlatban ez miként valósul meg? Az általunk „jól megszokott” prezentációs közzététel már nem elégséges. Színesíteni kell képekkel, frappáns hívószavakkal. Munkatársaimmal képeket készítettünk gyakorlati foglalkozásokon, majd ezeket a képeket helyeztem el a bemutatóban. Látványos animációkkal gazdagítottam a bemutatót. Alámondással rövid

ismertető szöveget mellékeltem. Amikor megfelelőnek találtam kihasználtam a prezentációkészítő program tudását és videóként mentettem el a kész anyagot. Létrehoztam iskolánk Youtube csatornáját, majd ott elhelyeztem a videót. Mivel a Cserháti technikum weblapját is én hoztam létre és kezelem, ezért oda integráltam a kész videót. Elkészítettem iskolánk hivatalos közösségi (Facebook) oldalát, így a videót oda is fel tudtam tölteni. Felismertem, hogy ez még mindig nem elégséges a fiatalok megszólítására, ezért igyekeztem tovább színesíteni a megjelenésünket. Célzottan látogattam elsősorban gyakorlati foglalkozásokat - hisz a szakmai képzés bemutatása az elsődleges célunk - és rövid videójeleneteket rögzítettem. Kértem munkatársaim segítségét, hogy a szakmailag látványos tevékenységekből ők is rögzítsenek anyagokat és osszák meg velem. A felvételek felhasználásával egészen rövid, konkrétan egy-egy szakmákat bemutató filmjelenteket készítettem. Ugyanígy a felvételeket összevágva megszerkesztettem az iskolánkat bemutató rövid kisfilmet is. Amatőr munka, de célravezetőnek és egészen népszerűnek bizonyult. Az utóbbi esztendőк tájékoztató anyagai leginkább így készültek. A szórólapok és papírformájú ismertetőк megmaradtak, változás inkább a megjelenésében alkalmaztam: legyen minél egyszerűbb, inkább az utóbbi esztendőк minimalista stílusát követő a formája.

A „Szakképzés 4.0” stratégia részletesen foglalkozik a pályaaorientáció megújításának elemeivel. Öt pontban sorolták fel a végrehajtási modell legfőbb feladatait. Ezek közül az egyik a nagy nézettséget elérő kampányok készítése. (ITM, 2019. 62. o.) Ez a folyamat 2021 szeptemberében elkezdődött. A feladattal megbízott szervezet, a mi esetünkben a Zala Megyei Kormányhivatal volt. Számtalan információt kértek tőlünk a különböző statisztikai adatoktól kezdve az iskolatörténeten át. Meg kellett szervezni és biztosítani a bemutató film forgatásának feltételeit. A koncepció szerint iskolánk tanulóiból néhány fő amolyan youtuberként mutassa be az intézményt. Emellett ki kellett választanunk két fő tanulót, akik divatos szóval élve influencerként beszélnek az általuk képviselt szakmáról. Az elképzelés nem rossz, de a munka jelentős része persze ránk hárult. Tulajdonképpen a technikai háttérrel és az utómunkálatokat biztosították.

Kíváncsi voltam az eredményességre, ezért összehasonlító elemzést végeztem. A 2.1. ábrán felül a Kormányhivatal közreműködésével készült iskolánkat bemutató pályaaorientációs film YouTube oldalon történő nézettségi adatai láthatók. Középen az általam 3 évvel ezelőtt készített film. Alul pedig egy prezentációból film formátumba

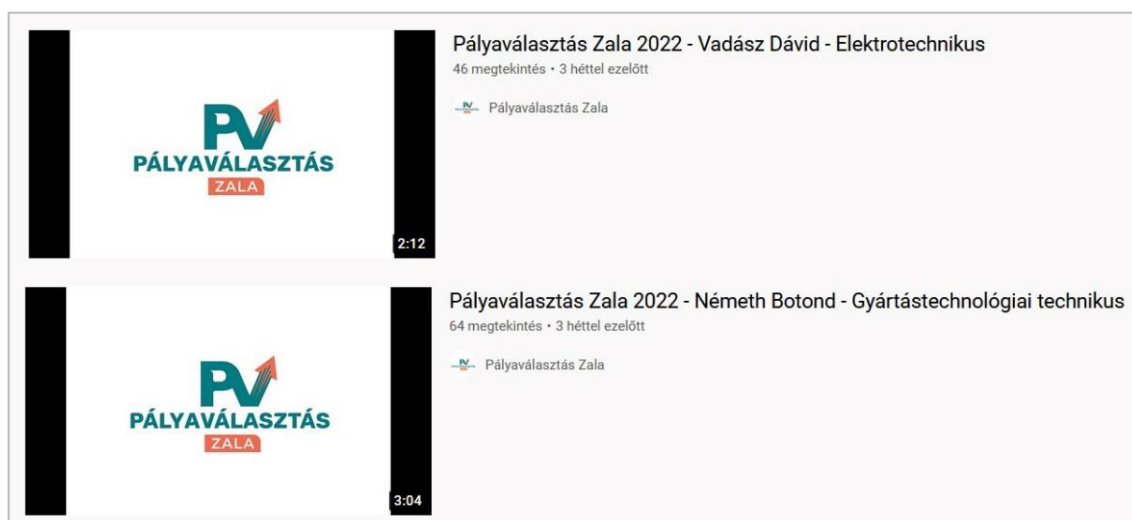
exportált ismertető. Az adatokat 2022. január 2-án vizsgáltam. Azt tapasztaljuk, hogy mindhárom esetben jelentéktelenek a nézettségi adatok. A Kormányhivatal közreműködésével készített ismertető filmet mindösszesen 62 fővel többen tekintették meg, mint a saját készítésű „amatőr” kisfilmet. A prezentációból készített ismertetőt pedig csak 96 fővel előzi meg nézettségben. Úgy tűnik mégsem ez a megfelelő csatorna a tanulók megszólítására.

2.1. ábra: Pályaorientációs kisfilmek nézettségi adatainak összehasonlítása

Forrás: YouTube (Megtekintés időpontja: 2022. január 2.)

Vizsgáljuk meg, hogy miként szerepeltek a „youtubernek” választott tanulók filmjei. Ahogy azt a 2.2. ábrán láthatjuk, nagyon gyenge nézettséggel, mindösszesen 46 és 64 a megtekintés száma. Mi lehet ennek az oka? Valamennyi videó egységes kezdő nézőképpel van beállítva, ezért teljesen személytelenné válik. Sablonos egyenfelület, ami nem kelti fel az érdeklődést.

2.2. ábra: Pályaorientációs tanulói kisfilmek nézettségi adatainak összehasonlítása

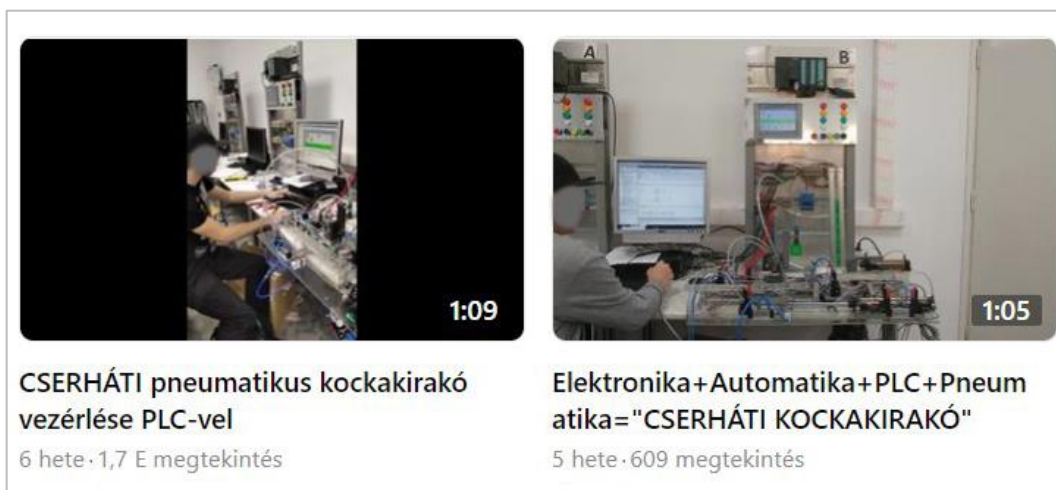
Forrás: YouTube (Megtekintés időpontja: 2022. január 2.)

Ahogy említettem az elmúlt évek során jellemzően az iskolai weblapon és közösségi oldalon való megjelenést preferáltuk. Itt is megvizsgáltam a megjelenési adatokat. Az 2.3. ábrán jól látható, hogy a YouTube eléréshez képest jobban teljesít a közösségi oldal, de az aktivitás itt is nagyon gyenge. Ezzel szemben a 2.4. ábrán látható saját készítésű kisfilm - melyen ugyanaz a tanuló szerepel, aki a Kormányhivatal által készített anyagban -, a Facebookon nagyon jól szerepelt. Az első változatot 1,7 ezren tekintették meg.

2.3. ábra: Pályaorientációs kisfilmek nézettségi adatai a közösségi oldalon

Forrás: <https://www.facebook.com/Nagykanizsai-SZC-Cserhádi-Sándor-Technikum-és-Kollégium-424038070983645> (Megtekintés időpontja: 2022. január 3.)

2.4. ábra: Saját készítésű tanulói kisfilmek nézettségi adatai közösségi oldalon

Forrás: <https://www.facebook.com/Nagykanizsai-SZC-Cserhāti-Sándor-Technikum-és-Kollégium-424038070983645> (Megtekintés időpontja: 2022. január 3.)

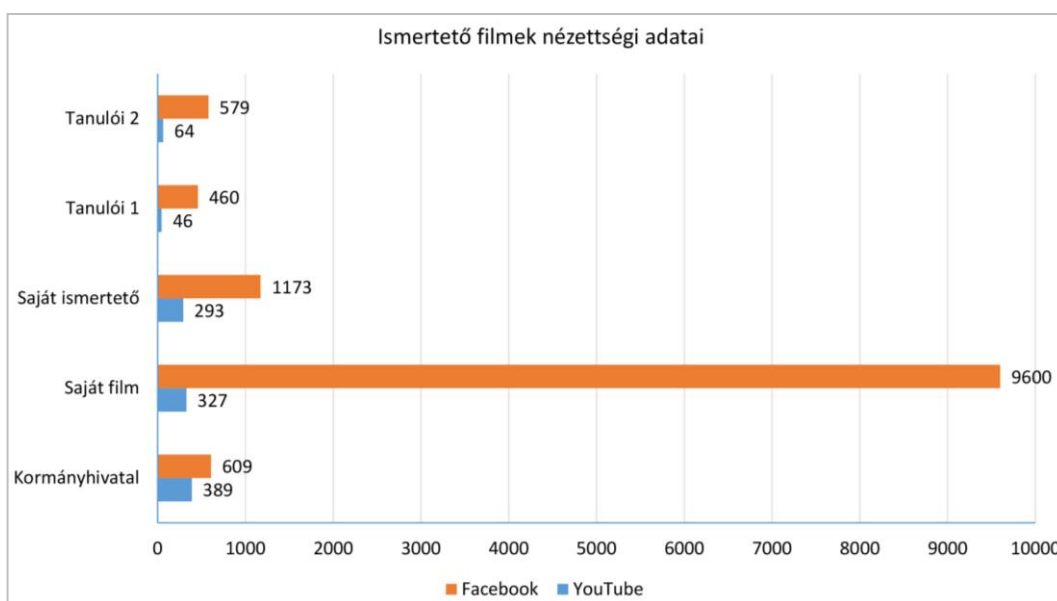
Ugyanez mondható el az általam forgatott és vágott szakmaismerető filmekről is. A közösségi oldalon keresztül sokkal több emberhez eljutottak. Különösen az iskolát és a teljes képzést bemutató ismertető film, melyet 9600 fő tekintett meg (2.5. ábra).

2.5. ábra: Saját készítésű beiskolázási kisfilmek nézettségi adatainak vizsgálata közösségi oldalon

Forrás: <https://www.facebook.com/Nagykanizsai-SZC-Cserhāti-Sándor-Technikum-és-Kollégium-424038070983645> (Megtekintés időpontja: 2022. január 3.)

Következtetésképpen megállapíthatjuk, hogy a saját oldalakon való és személyes kivitelű megjelenés eredményesebb, a központilag előállított tartalmaknál és csatornáknál. Az ábrákon megjelenített adatokat diagramon ábrázolva ezt még szemlétesebben láthatjuk (2.6. ábra).

2.6. ábra: Megjelentett tartalmak összehasonlító elemzése

Forrás: Saját készítés

Az iskolai weblap adminisztrációs felületén lehetőség van a tartalmak statisztikai adatainak megtekintésére. Leszűrtem néhány év beiskolázási ismertetőjének adatait. Az eredmények azt mutatják, hogy még mindig kiemelkedő fontossággal bír az intézmény honlapján a tájékoztatók megjelenítése (2.7. ábra).

A különböző felületeken elhelyezett beiskolázást segítő anyagok vizsgálata után arra a következtetésre jutottam, hogy annak ellenére, hogy technikailag gyenge kivitelezésű, amatőr munkák a saját készítésű ismertető anyagok, - legyen az kép, slideshow vagy kisfilm -, de mégis sokkal eredményesebben tudjuk megszólítani a célközönséget vele, mint a központilag készített anyagokkal. Fontos az iskola weblapja. A közösségi oldalak nagy jelentőséggel bírnak, ezért mindenképpen ebben az irányban kell megtenni a fejlesztéseket.

Cím	Dátum hozzáadva	Találatok ▾
8. osztályos tanulónak! (Álnév: 8-osztalyos-tanuloknak) Kategória: Híreink	21-11-02	414
Beiskolázási tájékoztató 2022-23 tanév (Álnév: beiskolazasi-tajekoztato-2022-23-tanev) Kategória: Szakképzés	20-10-23	4256
Felvételi tájékoztató 8. osztályosoknak (Álnév: felveteli-tajekoztato-8-osztalyosoknak) Kategória: Híreink	20-03-13	3192
Beiskolázás 2020/21-es tanév (Álnév: beiskolazas-2020-21-es-tanev) Kategória: Képzési rendszerünk a 2020/21-es tanévre vonatkozóan	19-10-24	9728
Felvételi hírek 8. osztályosoknak (Álnév: felveteli-hirek-8-osztalyosoknak-2018) Kategória: Híreink	19-03-14	3635
Felvételi hírek 8. osztályosoknak (Álnév: felveteli-hirek-8-osztalyosoknak) Kategória: Híreink	17-03-08	1108
Beiskolázás 2017-18. tanév (Álnév: beiskolazas-2017-18-tanev) Kategória: Híreink	16-10-20	3505

2.7. ábra: Iskolai weblapon elhelyezett beiskolázási tájékoztató nézettségi adatainak vizsgálata

Forrás: www.cserhati.hu/administrator (Megtekintés időpontja: 2022. január 3.)

2.1.3. Beiskolázást segítő foglalkozások

Az iskolánkban hagyomány a minden évben megrendezésre kerülő „Cserháti Napok” programsorozat, melyet rendszerint november közepe táján szervezünk. Ennek keretében szoktuk megrendezni az előzetes regisztráció után hozzánk látogató 7-8. osztályos tanulónak a „Fantasztikus Fizika” elnevezésű foglalkozásokat. Erre hosszasan készülünk. Plakátot küldünk az iskolának, ezzel hívjuk fel a figyelmüket (1. melléklet). A programokat kidolgozzuk, a szükséges eszközöket elkészítjük és az anyagokat beszerezzük. A foglalkozás célja, hogy a résztvevő gyerekeket interaktív, érdekes

bemutatókon, kísérleteken keresztül kalauzoljuk el a természettudományok azon belül elsősorban a fizika és elektronika világába. A program sikerét leginkább a mellékletekben elhelyezett egyik beszámolóval tudom érzékeltetni (2. *melléklet*). Sokszor kapunk visszacsatolást az általános iskoláktól, mely megerősít bennünket abban, hogy érdemes energiát áldoznunk a foglalkozásokra.

2019 őszén volt az utolsó - évente megrendezésre kerülő - Pályaválasztási Kiállítás és Szakmabemutató rendezvény, melynek fő szervezője a Zala Megyei Kormányhivatal volt. A kiállításon Nagykanizsa szakképzést folytató középfokú oktatási intézményei, illetve a munkáltatók saját standdal mutatkozhattak be, ahol szakmabemutatót tarthattak, továbbá lehetőséget biztosíthattak az egyes foglalkozások kipróbálására is. A rendezvényre szervezett keretek között látogattak a város és környéke általános iskoláiban tanuló 7-8. osztályos pályaválasztás előtt álló általános iskolás diákok, szüleik, valamint pedagógusaik. Ezekre a jellemzően kétnapos rendezvényekre szintén sokat szoktunk készülni, hogy felkeltsük a kisdíjak érdeklődését. Bevontuk iskolánk tanulóit is, akik segítették munkánkat és szívesen megszólították a látogatókat.

A másik ilyen nagyszabású rendezvény volt a Szakmák Éjszakája. Annyiban tért el a Pályaválasztási Kiállítástól, hogy olyan helyszínen történt a megrendezése, ahová bárki ellátogathatott, így szabadidős családi tevékenységként működött.

Jelmondata: „Próbáld ki, csináld meg, ismerd meg!” ezzel is jelezve, hogy a szakmakipróbálás és interaktív programok voltak az elsődlegesek. Az iskolák előre közzé tették, hogy milyen tevékenységekkel készülnek. Az intézmények nem csak a saját online felületeiken hirdették a programokat, hanem országos központi felületet is biztosítottak a rendezvény számára. Itt is elérhetővé vált, hogy milyen interaktív programokkal várják az érdeklődőket, mely szakmákat lehet kipróbálni, milyen bemutatók, előadások várhatók (3. *melléklet*). Az eddig megszokott pályaválasztást támogató rendezvényektől eltérően a Szakmák Éjszakájának célja nem kifejezetten az intézményi beiratkozások támogatása, hanem sokkal inkább a szakmák megismertetése, kipróbálása. A célcsoport sem meghatározott, hisz nem csak pályaválasztás előtt álló fiatalok, hanem bárki, akár szülő vagy az óvodás korú gyerek is részese lehetett. A rendezvény egységes arculati elemmel rendelkezett egységes formát öltve az ország bármely részén. Ugyanazon a napon és időpontban tartották mindenütt. Az időkeret is ahhoz igazodott, hogy családi rendezvény lehessen, ezért pénteki napon este 6-10 óra között került megrendezésre. A Nemzeti

Szakképzési és Felnőttképzési Hivatal honlapján találtam a 2017. évi Szakmák Éjszakájára vonatkozó statisztikai adatokat, mely szerint: 456 helyszínen, 423 intézmény várta a látogatókat, hogy megtapasztalhassák és megismerhessék a szakmák titkait. 46 690 látogató vett részt a 4647 program valamelyikén. A rendezvény sikeressége közel 9000 pedagógus és több mint 13 500 diák lelkes munkájának köszönhető. (nive.hu) Valamennyi rendezvényen közreműködő voltam. Nagyon szerettem. A közösségformáló ereje is jelentős volt. Élmény volt készülni, jelen lenni a diákjainkkal együtt. Sokszor éjfél is elmúlt, amire mindent visszaszállítottunk és elrendeztünk az iskolában, de előfordult, hogy még azt követően is ott maradtunk az iskolában és beszélgettünk a tanulóinkkal. Az előzményekre vonatkozó érdekességet a Hatvani Hírek.hu portálon találtam:

„A Kutatók éjszakájáról jöttünk haza, amikor eszembe jutott, hogy hasznos lenne egy ilyen rendezvény a szakmákkal kapcsolatban is. Apukám az ötletem alapján megszervezte a Szakmák Éjszakáját, aminek nagyon örülök - mondta Rozványi Salamon Péter, a Szakmák Éjszakája ötletgazdája.” Az első megvalósítást Angyalné Kovács Anikó a Szegedi Szakképzési Centrum képviselőjeként vállalta, azonban a nagy érdeklődésre való tekintettel már első alkalommal országos szinten rendezték meg (Rimán, 2019).

Rendkívül fontosak az iskolai nyílt napok. Ezeket jellemzően novemberben és december elején tartjuk. Ekkor az érdeklődő tanulók a szülőkkel együtt látogathatnak hozzánk. A tájékoztatót általános ismertetővel kezdjük, ahol az igazgató bemutatja az iskolát és a képzési rendszerünket. Mivel iskolánk nagy területen fekszik - több mint 4 hektáron vannak az épületek és a tanműhelyek - ezért előre elkészített „túraútvonal” szerint, egymást követő kijelölt állomáshelyekre kalauzoljuk kísérők segítségével a látogatókat (4. melléklet). Itt is sok önkéntes diák szokott a segítségünkre lenni. A szakmai tantárgyakat oktató kollégáink előre elkészítik a szaktantermeket, műhelyeket, hogy ott részletesen be tudják mutatni az adott képzést. Kiállítjuk tanulóink munkáit, néhány szakmai vizsga során készült munkadarabot. Hasznosak ezek a napok, mert itt a szülők kötetlen beszélgetés keretében tehetik fel kérdéseiket. Választ kaphatnak a tanult tantárgyakkal, vizsgákkal kapcsolatban, de ami szintén nagyon fontos az elhelyezkedési lehetőségekről és a felsőfokú továbbtanulás irányáról is.

2020. évtől kezdődően azok a nagyszabású, interaktív „szakmakipróbáló” rendezvények mind elmaradtak, ahol a gyerekek igazán testközelbe kerülhettek volna a gyakorlati képzéssel, ezért elektronikát oktató kollégáimmal újdonságként kitaláltuk az un. „apa-fia

foglalkozást”. Regisztrációs űrlapot készítettem, melyet elhelyeztem az iskola weblapján. Több, szombati délelőtti időpontra lehetett kiválasztás alapján regisztrálni. Az űrlap elérésére QR-kódot generáltam. Készítettem egy szórólapot rövid ismertetővel, melyet a nyílt napon a résztvevőknek kiosztottam. Érkezetek regisztrációk szép számmal. A foglalkozáson tájékoztató leírás és szakmai segédlet segítségével egy elektronikus dobókockát kellett megépíteni a résztvevőknek. Természetesen szakmai segítséget nyújtottak munkatársaink, de alapvetően az volt a cél, hogy apa és fia együtt egymást segítve dolgozhassanak a projekten. Alkatrészt kellett válogatni, rajzot értelmezni, vezetékelni, forrasztani. Hiba esetén, mérni, javítani, cserélni kellett. Ezáltal tulajdonképpen a szakma számos folyamatán végig vezettük őket egy egyszerűen elkészítendő munkadarab segítségével. A résztvevők nagyon élvezték a foglalkozást. Az elkészült produktumot természetesen hazavihették. Bátran mondhatom, hogy bevezettünk egy újabb „jógyakorlatot” a pályaorientáció területén, melyet tovább lehet fejleszteni, más szakmákhoz kapcsolódóan is fel lehet építeni és lehet rendszeresíteni.

Nagyon jó kapcsolatot ápolunk a Nagykanizsai Kereskedelmi és Iparkamarával és a Zala Megyei Kereskedelmi és Iparkamarával. Sok közös rendezvényünk van. Ők segítenek annak lebonyolításában, hogy a Nagykanizsa környéki településekről minden októberben eljussanak hozzánk a 7-8. osztályban tanító osztályfőnökök. Nekik megmutatjuk iskolánkat, tanműhelyeinket, szaktantermeinket és közben ismertetjük velük a nálunk tanulható szakmákat. Szintén a Kamarai együttműködéssel valósul meg az a program, melynek keretében szervezeten a környező vidéki településekről a középiskola-választás előtt álló tanulók ellátogatnak hozzánk. Őket szintén felkészülten várjuk és bemutatjuk iskolánkat, választható képzéseinket.

Népszerű programunk az „Agycsavaró” vetélkedő, melyre általános iskolás 7-8. osztályosok nevezhetnek. A versenyen matematika és fizika területén kell megmérettetniük magukat. Mindig december 6-a környékén rendezzük és az eredményhirdetés meglepetéssel, mikulásünnepséggel egybekötve zajlik. 2020-ban rendhagyó keretek között, online felületen rendeztük. Virtuális szabadulószober formájában kellett a feladatokat megoldani. Az elért eredményt a sikeresen teljesített szobák száma generálta, a győztesek „kiszabadultak”. Ez is remek alkalom arra, hogy közelebb hozzuk az általános iskolát és a középiskolát egymáshoz.

Nyár elején rendszeresen közreműködünk a szintén a Kamara által szervezett „Kisinas Tábor” lebonyolításában. Ekkor foglalkozásokon vesznek részt a gyerekek, így nyernek betekintést a szakmák rejtelseibe. Lehetőséget kínálunk a tanulóknak, hogy többféle szakmát megismerjenek. Időbeosztással, forgószínpad szerűen várjuk őket a különböző helyszíneken. A villamosipari laborokban egyszerű foglalkozáson vehetnek részt, ahol elkészítenek valamilyen eszközt. Szerelnek, forrasztanak. A gépészen a fémmegmunkálással ismerkedhetnek, pl. egyszerűen elkészíthető kiskocsit készítenek fémből. A CNC műhelyben betekintést nyerhetnek az esztergálás és marás alapjaiba, majd - természetesen segítséggel - elkészítenek egy sakkbábút. Az autószerelő műhelyben szintén a szakmához kapcsolódó feladatokat látnak el a gyerekek. Autómotort kell szereli, akkumulátor töltöttséget mérni, autógumihibát keresni. A pedagógia szakon önismereti teszteket tölthetnek és különböző kreativitást igénylő feladatokkal foglalkoztatják az érdeklődő tanulókat.

A sport ágazaton erőnléti mérés, akadálypálya és versenyfeladatok várnak a résztvevőkre. Ezek jó hangulatú, valóban táborszerű foglalkozások, ahol viszonylag kötetlenül játszva ismerkedhetnek a szakmákkal, a szakképzéssel (5. *melléklet*). Néhány tanodával is jó kapcsolatot ápolunk, így hasonló foglalkozásokra fogadjuk a nyári tanodában részt vevő gyerekeket is. Már a tanév második felében megkeresnek bennünket és a tanoda programját velünk való egyeztetés alapján állítják össze, hogy adott napon nálunk töltsék hasznosan az időt.

Bemutakozás, tájékoztatás céljából mindig megragadjuk a lehetőséget és ellátogatunk a város és környék általános iskoláiba, ahol rendkívüli osztályfőnöki óra keretében beszélünk iskolánkról. Ezekre a látogatásokra el szoktak kísérni bennünket olyan tanulók, akik az adott iskolába jártak. Ők örömmel látogatnak vissza és lelkesen mesélnek a jelenlegi iskolájukról, ezzel biztatják a választás előtt álló diákokat. Ugyanígy rendszeresen a tájékoztató szülői értekezletek is, melyekre hívnak bennünket és örömmel megyünk, hogy a pályaválasztás előtt álló tanulók szüleit tájékoztathassuk.

Feltétlenül szeretném még megemlíteni a külföldi lehetőségeket. Előkészítettünk egy Interreg Austria-Hungary DigiUp 4.0 pályázatot. Ennek keretében tartandó foglalkozások célcsoportja általános iskolás 6-8. osztályos, pályaválasztás előtt álló tanulók. A pályázat előkészítése sikeresnek bizonyult, mert munkatársaim közül hárman 2021. október 20-21-én utaztak Ausztriába egy továbbképzésre ezzel kapcsolatban. A pályázat célja az

elektronika és a gépészet népszerűsítése a fiatalok körében, ezzel kapcsolatos programok, foglalkozások kidolgozása, majd megvalósítása.

A fent bemutatott példákban talán jól látható, hogy minden lehetőséget megragadunk, hogy a szakképzést népszerűsítsük, illetve megismertessük az intézményt és az iskolában tanulható szakmákat.

2.2. Tanulóink életpályáját segítő pályaaorientációs tevékenységek

2019. évi Szakképzési törvény kimondja, hogy *„a szakképző intézményben tanuló, illetve képzésben részt vevő személy részére egyenlő hozzáférést kell biztosítani az életpályatanácsadás és a pályaaorientáció keretében nyújtható szolgáltatásokhoz. Ennek keretében biztosítani kell, hogy a jogosult a szakképző intézményi előmenetel során, a továbbtanulási, iskolaváltási, iskolatípus-váltási, továbbá szakmaválasztási vagy szakmaváltási döntést megelőzően legalább egyszer személyre szabott életpályatanácsadás, illetve a pályaaorientáció keretében nyújtható szolgáltatásban részesüljön.”* (Szkvtv, 2019)

Talán nem túlzás, azt állítani, hogy nagyon sokat dolgozunk intézményünk népszerűsítésének érdekében azért, hogy az általános iskolások kellő információval rendelkezzenek és bizalommal, örömmel jelentkezzenek a képzéseinkre. Természetesen a pályaaorientáció itt nem ér véget. Amikor már iskolánk tanulói lesznek, felelősségünk, hogy tovább segítsük őket életpályájuk alakításában. Ez a segítség két fő részre bontható: minél szélesebb körű információnyújtás a továbbtanulni szándékozóknak, illetve támogatás azoknak, akik az iskolapadból kikerülve a munka világába lépnek tovább. A legjelentősebb kapcsolatunk a Pannon Egyetemmel alakult ki. Számos közös programunk van. Minden évben ellátogat hozzánk a Pannon Fejlesztési Alapítvány RoadShow kamionja, mely a mérnök pályát igyekszik népszerűsíteni a fiatalok körében. Részt veszünk a Pannon Egyetem Nagykanizsa Körforgásos Gazdaság Egyetemi Központ „Házhoz megy az Egyetem” programsorozatában is. Ekkor az osztályfőnöki vagy foglalkoztatás nevű tanórán biztosítunk lehetőséget az egyetem munkatársainak, hogy a különböző tudományterületeken interaktív előadásokkal mutassák be az egyetemi életet. A kialakult jó kapcsolatoknak köszönhetően mindig megkapjuk és közzé tesszük tanulóinknak a különböző egyetemi nyílt napok időpontjait és programjait. Biztosítjuk a lehetőséget, hogy ezekre ellátogathassanak.

A legkiemelkedőbb azonban a „Cserhádi Napok” keretében tartott „Pályaorientációs napok” elnevezésű rendezvényünk. Igazán változatos, sok összetevőből álló programsorozat, éppen ezért komoly szervezést igényel. A 2021-22-es tanévben a szervezésben oroszlánrész jutott nekem, ezért már hetekkel előbb elkezdtem a munkát. A szervezés lépéseit pontokba szedve kezdem az ismertetést.

a) Az alábbi szempontok alapján összefoglaló táblázatot készítettem:

- Milyen fajta középiskolai képzések vannak iskolánkban?
 - Szakközépiskola, 3 évfolyamos.
 - Szakképző iskola, 3 évfolyamos, szakképző iskola 4 évfolyamos.
 - Szakgimnázium 4+1 évfolyamos.
 - Technikum 5 évfolyamos.

Miért fontos külön kezelni a képzéseket? Figyelembe kell venni, hogy az „új” képzésben tanulók (szakképző iskola és technikum) már a 10., illetve 11. évfolyamtól kezdve duális képzésben vehetnek részt. Számukra fontos megadni a lehetőséget, hogy erről tájékozódjanak és találkozhassanak olyan partner cégekkel, akik már részt vesznek a szakmai képzésben.

- Adott képzéstípushoz milyen ágazatok tartoznak?
 - Szakközépiskola: gépészet.
 - Szakképző iskola: gépészet, elektronika és elektrotechnika.
 - Szakgimnázium: gépészet, közlekedésgépész, villamosipar és elektronika, távközlés, sport, pedagógia.
 - Technikum: gépészet, specializált gép- és járműgyártás, elektronika és elektrotechnika, informatika és távközlés, sport.

Elkészítettem a további tervezéshez szükséges táblázatot. Iskolánkban szinte alig van olyan osztály, amelyik egyetlen ágazaton és/vagy ugyanazt a szakmát tanuló diákokból tevődne össze. A tervezésnél, ezért kellett a csoportokat is figyelembe vennem.

b) Üzemlátogatások szervezése.

A 9-10. évfolyamokon tanuló diákjainknak - a pedagógia ágazaton tanulók kivételével - üzemlátogatásokat szerveztem. Felvettem a kapcsolatot a partnercégekkel és többfordulós egyeztetés, pontosítás után készen állt a program. Ezt ismételtén táblázatba rendeztem, mely tartalmazta a csoportokat létszámadatokkal, az üzemeket ahová ellátogatnak, az érkezés időpontját, az ott tartózkodás hosszát. Térképmellékletet készítettem, ezzel segítve a kísérők dolgát, hogy a város mely pontját érdemes kijelölni az indulás helyszínéül, milyen hosszú gyalogosan az út és ennek figyelembevételével mikor kell indulni, hogy a megbeszélrt időpontra a célállomásra érkezzenek. Ezeket az információkat ismét táblázatba rendeztem, eljuttattam a kollégáimnak, kérve őket, hogy jelentkezzenek kísérőnek. Így nem kijelölt feladat volt, hanem az érdeklődő tanárok mentek a gyerekekkel, akiket szintén vonzott a program. A tanulók, pedagógusok visszajelzéseiből ítélve és a programokon készült képekből kiderült, hogy a látogatások nagyon jól sikerültek és rendkívül hasznosnak bizonyultak. Ezeknek a látogatásoknak szakmai szempontból is nagy jelentőségük van. Iskolánkban a technikumi osztályokban tanuló diákok közül a legtöbben 9-10 évfolyamon műszaki alapozó képzésen vesznek részt. A ténylegesen általuk választott szakmát 10. évfolyam végén kell meghatározniuk. A döntés meghozatalához óriási segítséget adhat, ha konkrétan találkoznak azzal a munkahellyel, ahová a szakma megszerzése után esetleg dolgozóként kerülhetnek. A cégek nem csak bemutatták a munkahelyeket, hanem interaktív foglalkozásokkal és érdekes előadásokkal is készültek. Az alábbi partnerek fogadták tanulóinkat: EME Kft, HEAT energy Kft, Honeywell Kft, Kanizsa Aréna, Röntgen Kanizsa Kft, Victory Fitness, VOLÁNBUSZ Zrt, ZNET Telekom Zrt.

c) Tájékoztatók a duális képzésről

Ahogy már említettem külön foglalkoztam a már duális képzésben részt vevő tanulóinkkal. Hozzájuk olyan cégek képviselőit hívtam meg, akik a nálunk tanuló diákokat várják munkaszerződéssel a szakmai képzésre. Ők bemutatták a vállalatot és a náluk lehetséges duális képzésről tájékoztatták tanulóinkat. Rendkívül hasznosnak bizonyult, mert nem a megszokott iskolai keretek között, pedagógusoktól kaptak tájékoztatást, hanem a vállalati környezetből érkező hiteles képviselőktől.

d) Interaktív foglalkozások pedagógia szakon tanulóknak

A nagyon hasznos és érdekes pályaaorientációs napot a SZIVÁRVÁNY EGYMI győgyopedagógusainak köszönhattuk. A csoportok az alábbi programokon vehettek részt:

- a kutyaterápia célja, működése,
- érzékenyítő program az autizmus területén,
- mit tehetünk a sajátos nevelési igényű (SNI) tanulók integrációjának segítéséért,
- stresszoldó technikák a gyakorlatban,
- mozgások terápiák ismertetése és kipróbálása.

Végül játékos „pohárkotta” elnevezésű játékos programmal zárultak a foglalkozások.

e) Előadások műszaki területekről

A műszaki területen tanuló diákjaink szakmájukhoz kapcsolódó izgalmas előadásokat, ismertetőket hallgathattak meg. Betekintést nyerhettek a cégek működésébe, a munka világába. Megismerkedhettek a duális képzés lehetőségeivel. Érdekes, látványos a napjainkat meghatározó fejlesztéseket ismerhettek meg. Előadóink a következő cégektől látogattak el hozzánk: HEAT energy Kft, Valeo-Siemens eAutomotive Hungary Kft, Honeywell Kft, VOLNÁBUSZ Zrt, Festo Didactic, ZIEHL-ABEGG Motor- és Ventilátorgyártó Kft, EME Kft.

f) Pályaaorientációs foglalkozások végzős évfolyamoknak

A 12-13. évfolyamos tanulóinkat természetesen foglalkoztatja a „Hogyan tovább?” kérdés. Olyan programokat szerveztünk nekik, ahol a meghívott közreműködők által a munkába állás, illetve a továbbtanulás lehetőségeit térképezhették fel. Segítségükre volt HR szakember, aki interaktív foglalkozással okította őket. Szituációs játékokkal állásinterjún vehettek részt. Elemezniük kellett egy önéletrajzot. Csoportokban dolgozva el kellett dönteniük, hogy adott munkakörre a beérkezett jelentkezések közül melyik az alkalmas természetesen indoklással. Izgalmas és hasznos, interaktív programokkal bővítettük az ismereteiket.

A felsőfokú képzések iránt érdeklődőknek a Pannon Egyetemről érkező előadó segített megválaszolni a felmerülő kérdéseket, tájékoztatta a tanulókat a szükséges lépésekről, lehetőségekről, buktatókról és természetesen az egyetemi élet szépségeiről és nehézségeiről.

g) Egyéb programok

Tanulóinkkal folytatott beszélgetések is igazolják és sok kutatás, felmérés született már arról, hogy a fiatalokat foglalkoztatja a klímaválság problémája. Ezért is kísérték figyelemmel a fenntarthatóságról és környezetvédelemről szóló előadást, mely izgalmas, az előadó és a tanulók közötti beszélgetéssel ért véget.

Minden iskola és pedagógus munkájának elismerése az, ha sok olyan tanuló kerül ki az intézményből, akikkel a kötelék életre szóló marad. Nekünk nagy öröm, hogy sok ilyen tanuló van és jópáran nagyon komoly sikereket értek el életük során. Vannak, akik maradtak azon az úton, amire az iskolában léptek és sikeres szakemberekké váltak a választott területen. Mások tovább tanultak és egészen fiatalon magas pozíciót töltenek be gyárigazgatóként, vezetőmérnökként, stb. Semmi sem bizonyítja jobban, hogy az életpálya nagyon változatos és a tanulás egész életen át tart, mint az, hogy sokan egészen más területen találják meg a boldogulásukat, mégis hasznosnak és eredményesnek találják a Cserhátiban töltött időt. Minden évben nagy sikert arat ez a „Cserhátiból indultam” elnevezésű program, amikor az említett fiatalok közül 5-6 fő ellátogat tanulóinkhoz és az iskolás élményeikről, pályájuk, életük alakulásáról mesélnek a diákoknak. Nem csak érdekes, de hasznos is nagyon, hisz a fiataloknak szükségük van a példaképekre. Emellett az iskolához való kötődésben is sokat segít, hisz amikor hallgatják ezeket a remek fiatalokat, akkor felerősödik az érzés: „én is Cserhátis vagyok”, mint ő.

Ahogy a nevéből is látszik a „Cserhádi Napok” jellemzően kettő vagy akár három napos rendezvénysorozat, ezért számos kísérőprogram is tartozik hozzá. Különböző vetélkedők, (nyelvi, műveltségi, sport), szórakoztató programok (karaoke parti) színesítik ezeket a napokat.

Természetesen ehhez nagyon sok szervezés és egyeztetés tartozik, mire minden pontosan összeáll. Rengeteg dolgot kell figyelembe venni. Az időbeosztások, helyszínek, felszerelések, kísérők, segítők. A vendégeink fogadásának szervezése, vendégül látása. Kártyákat terveztem és készítettem, melyen a vendégek neve, érkezése és a terem szerepelt. Pedagógia szakos tanulóink ezekkel a kártyákkal várták az érkező vendégeket, előadókat és kísérték udvariasan a megfelelő helyszínre. A programok között vagy végén segítettek a közreműködők vendégül látásában.

A program akkor teljes, ha mindenki jól érzi magát. Nagyon fontos megköszönni a munkájukat. Ezt természetesen a helyszínen megteesszük, de a weblapunkon, közösségi

médián és köszönő levél formájában is fontosnak tarjuk. Mindig kíváncsiak vagyunk tanulóink véleményére, hisz a program elsősorban nekik és róluk szól. Ha tetszett nekik és jóléreztek magukat, akkor mindenképpen megérte energiát fektetni bele.

3. A GINOP pályázat keretében végzett fejlesztés bemutatása

3.1. A pályázat rövid bemutatása és struktúrája

Ebben a fejezetben a „Szakképzési intézményrendszer átfogó fejlesztése Nagykanizsán GINOP-6.2.3-17” megnevezésű projektben folytatott munkámat mutatom be. A projektben két évig - a 2018-19 és 2019-20-as tanévekben - dolgoztam a Cserháti Technikumban működő pályaorientációs és szakmai kiegészítő tevékenységek elnevezésű munkacsoport koordinátoraként.

A pályázat célja a szakképzésben tanulók végzettség nélküli elhagyásának csökkentése és az alapkészségek fejlesztésének támogatása. A felhívást Magyarország Kormánya a Széchenyi 2020 fejlesztési programokon belül tette közzé, kapcsolódva az Európai Unió Tanácsa 2011-ben elfogadott szakpolitikájához, mely a korai iskolaelhagyás csökkentését tűzte ki célul.

A pályázat előkészítésének szerves része a megvalósíthatósági tanulmány elkészítése, mely rengeteg összetevőből áll. A megelőző tájékoztatók, megbeszélések során mi ezekből természetesen a munkavégzéshez szükséges adatokat megismerhettük.

Ilyen volt a cselekvési terv, mely rögzíti az előkészítés és a megvalósítás részletes feladatait és azok ütemezését. A terv tartalmazza a projekt szervezeti formáját, a részt vevő tagokat, a hierarchiát, a csoportokat és a hozzájuk tartozó feladatokat. A Szakképzési Centrumnak három tagintézménye van. A projekt során meghatározott feladatok kapcsolódása többretegű volt. Voltak kizárólag Centrum szintű, tagintézmény szintű feladatok és olyanok is melyeket az intézményeknek együttesen kell végrehajtaniuk. A megvalósításban részt vettek a projektmenedzsment tagjai, a Szakképzési Centrum munkatársai és a tagintézmények vezetői és kollégái valamint további külső szakemberek is.

A továbbiakban nézzük meg, hogy a projekt során milyen tevékenységeket kellett megvalósítani, ahhoz milyen humán erőforrások álltak rendelkezésre, milyen csoportokat kellett létrehozni, illetve milyen külső kapcsolódásokra volt szükség (6. melléklet). A szervezeti felépítés körvonalazza a projektben a kommunikáció és dokumentáció irányát és a felelősségi körök meghatározását is. Nyilvánvalóan a pozíciók egymáshoz viszonyított rangsora egyben ellenőrzési jogkört és kötelezettséget is jelent.

A projekt szakmailag két jól elkülöníthető fő egységre bontható, amit a szervezeti struktúra is tükröz: egy stratégiai tervezési, fejlesztési vonalra, és az operatív

beavatkozásokat biztosító szervezeti egységre. A két funkció felső szintű összefutása mellett indokolt, hogy mindegyik egység erős irányítási, felügyeleti kontroll alatt legyen. A struktúra alsó szintjén a munkacsoportok helyezkedtek el számos kapcsolódási ponttal a szervezeten belül. Egyik ilyen tagintézményszintű munkacsoportnak a koordinátoraként végeztem a pályaaorientációs tevékenységemet.

3.2. Pályaaorientációs és szakmai kiegészítő feladatok

Minden olyan jellegű tevékenységet, ami nem kimondottan az oktatás menetébe avatkozik be, külön projekt szervezeti egységbe delegálták. A pályaaorientációs és szakmai kiegészítő feladatokat ellátó munkacsoportoknak együttesen nem volt külön szakmai vezetője, hanem a fő operatív szakmai koordinátor személyén keresztül kapcsolódtak a további egységekhez. Intézményi szinten viszont egyértelműen meghatározásra került 1-1 felelős személy - a Cserháti szintjén jómagam -, aki ezeknek a projektelemeknek a teljesítéséért felelt.

Munkacsoportvezető feladata:

- a programok intézményi szintű ütemezése a tanévhez igazodóan,
- a programok intézményközi összehangolása,
- a többi intézményt közösen érintő programok megvalósításához szükséges megbeszéléseken való részvétel és a feltételek tisztázása,
- a programok pályázati feltételeknek való megfelelésének biztosítása.
- Külső szolgáltatóval, vagyis a rendezvényszervezővel való kapcsolattartás.

A feladatokat a munkacsoport két évre kidolgozott munkaterv mentén hajtottuk végre. A továbbiakban a problémákra kidolgozott beavatkozási célterületek illetve elvégzett feladatok, intézkedések mentén mutatom be a munkacsoportommal elvégzett munkánkat.

3.3. Pályaaorientációs problémák és feladatok

a) A tanulóknak hiányos ismereteik vannak a szakmákról a munkaerőpiaci helyzetről ezért ezeket népszerűsíteni kell az általános iskolákban.

Beavatkozási cél meghatározása:

- Szakmabemutató napok szervezése az általános iskolákban tanító pedagógusok részére.
- Tájékoztató beszélgetések szervezése a körzeti általános iskolákban, pályaaorientációs szakmai napok szervezése.

- Munkaerőpiacra való belépés segítése. Pályaorientációs nap szervezése a végzős tanulók részére. Pályaválasztási tanácsadás, interaktív tréningyszerű foglalkozás.

Az itt felsorolt tevékenységek nem jelentettek számunkra új feladatokat. Ahogyan azt a második fejezetben már ismertettem ezek a foglalkozások régóta részét képezik iskolánk pályaorientációs tevékenységének. A pályázat szempontjából ez inkább csak adminisztratív jellegű tevékenységet jelentett, mert dokumentálni, fényképezni kellett az eseményeket. Jelenléti ívet, beszámolót, munkanaplót készíteni hozzá, egyébként a már megszokott módon végeztük ezt a munkát.

- A lemorzsolódással érintett szülői és diák réteg számára könnyen értelmezhető tájékoztató és szemléltető anyagok készítése a szakmakínálatról és jövőképről.

A konkrét kivitelezéssel külső cég volt megbízva, a mi feladatunk a szakmai anyag előkészítése volt és az elképzelés felvázolása. Ennek érdekessége, melyről persze senki nem tehetett, hogy a szakképzés időközben teljesen megváltozott, így mire ezek az anyagok elkészültek használhatatlanná váltak.

- Pályaorientációs műhelyfoglalkozások szervezése az általános iskolások bevonásával. Ez egy teljesen újonnan megjelenő elem számunkra és a későbbiekben is meghatározó tevékenység, ezért a műhelyfoglalkozásokat a későbbiekben részletesen kifejtem.

b) Tanulók kevésbé, vagy egyáltalán nem kötődnek az iskolához.

Beavatkozási cél meghatározása:

- Az iskolai közösséghez való kötődés erősítése.

Az alábbi feladatok valósultak meg: iskolai pólók nyomtatása, színházlátogatás szervezése a célcsoport részére. Hétvégi tanoda szervezése, életvezetési tanácsadás, szabadidő hasznos eltöltésére vonatkozó ajánlások. Sok feladatot, foglalkozást ölelt fel a cél elérése, a konkrét megvalósulást később részletesen bemutatom.

- Közösségi tér kialakítása.

A pályázat lehetővé tette, hogy bútorokat, berendezési tárgyakat, sporteszközöket vásároljunk, amivel a tanulók részére a szabadidő eltöltésére vagy akár a lyukas órák alatti várakozáshoz hasznos és kényelmes környezetet alakíthattunk ki. Két külön közösségi teret sikerült így kellemessé tenni. Egyiket az iskolában, másikat pedig a kollégium földszintjén. Vásárolhattunk dekorációs anyagokat, melyek felhasználásával a tanulóink díszíthettek, szépíthettek.

c) Lemorzsolódásban veszélyeztetett roma tanulók, kiemelten roma lányok korai iskolaelhagyása. Problémát jelent a célcsoportba tartozó diákok alulmotiváltsága, ismerethiányból fakadó nem megfelelő életvitele, korai gyermekvállalása, s mindezek következtében a korai iskolaelhagyás, lemorzsolódás.

Beavatkozási cél meghatározása:

- Szükséges a roma mentori tevékenységekre hálózatot létrehozni, hogy a felmerült problémákat hatékonyan lehessen kezelni.

A feladatok ellátására tagintézményenként két-két mentort jelöltek ki, akik a Pályaorientációs és szakmai kiegészítő tevékenységek csoport tagjai. A mentorok az osztályfőnökökkel, oktatókkal együttműködve kiválasztották azt a 4-5 tanulót, akikkel a két év alatt folyamatosan dolgoztak. A cél, hogy a veszélyeztetett környezetből érkező roma tanulókat felkarolják, rájuk folyamatosan figyeljenek. Rendkívül hasznos programeleme volt a pályázatnak. A mentoroknak sikerült bizalmi kapcsolatot kiépíteni ezekkel a tanulókkal. Erről leginkább akkor bizonyosodhattunk meg, amikor át kellett állni a digitális oktatásra. Tudjuk, hogy sok tanuló nehezen vette az akadályokat. A programban részt vevőket felügyelték, koordinálták és végig segítették a mentoraik, így „nem veszték el” ezek a tanulók, mint sajnos néhány társukkal ez megtörtént, és ők ki is kerültek az oktatási rendszerből. A foglalkozásokról, kapcsolattartásról ún. mentori naplót kellett vezetni, melynek elemzése alkalmas arra, hogy feldolgozzuk a tapasztalatokat: mi volt eredményes, min érdemes változtatni, mit érdemes tovább fejleszteni és a hétköznapi pedagógiai munkában is felhasználni. A tagintézmények mentorai egymással is együttműködtek, rendszeresen megbeszéléseket, workshopokat tartottak.

- Interaktív foglalkozások, beszélgetések tartása, hogy a célcsoportba tartozó roma tanulók, kiemelten a roma lányok kellő ismerettel rendelkezzenek az egészséges életmódról, életvezetésről.

Olyan példamutató, elsősorban roma előadókat, illetve szakembereket hívtunk a foglalkozások megtartására, akik irányt mutathattak a tanulóknak és kellőképpen felkeltették érdeklődésüket.

- A mindennapi élethez szükséges digitális tudás megszerzése; a digitális tudás fejlesztése a roma tanulók, kiemelten a roma lányok körében.

Feladat volt foglalkozások szervezése, melyek során a mindennapi élethez szükséges digitális ismeretek elsajátítása történik: digitális levelezés, álláskeresés, hivatalos

dokumentumok kitöltése, közösségi oldalak biztonságos használata. Ezeket a foglalkozásokat, évente 10-10 alkalommal és két különböző csoportnak én tartottam. Határozottan sikerélményt jelentett számomra. A hagyományos informatika órától eltérő, kötetlen keretek között dolgoztunk a tanulókkal. A foglalkozások lényege az volt, hogy sok dolgot együtt találtunk ki, de bárki belevihette a saját elképzelését is. Előfordult, hogy a különböző témák egymásra épültek és a megkezdett feladatot következő találkozásunk alkalmával folytattuk. Röviden egy kis ismertető: beszélgettünk arról, hogy ki milyen szakmát tanul, de ha az álmaikat követné, akkor milyen állást szeretne betölteni. Ezt követően meglátogattunk néhány népszerű állásportált és ott meg kellett keresni mindenkinek azt az állásajánlatot, amelyre szívesen pályázna. A következő lépés az önéletrajz elkészítése. Megnéztünk többféle sablont, majd mindenki elkészítette az önéletrajzát. Itt szintén sokat beszélgettünk, hogy a pályázati elvárásban szerepeltetett feltételek mit jelentenek, és ahhoz, hogy annak megfeleljünk milyen iskolát, tanfolyamot kell elvégezni. A szakmai tapasztalatot milyen területeken lehet megszerezni. Az önéletrajz mellé természetesen szükséges a motivációs levél elkészítése. Ezt a témakört is körül jártuk. Kerestünk mintákat, kielemeztük. Megbeszéltük a formai elvárásokat. Természetesen ezt is meg kellett írni a választott munkakör mellé. Az elkészített anyagot célba is kell juttatni, hogy a HR szakember kezébe jusson. Már is újabb téma, mit csinál a HR-es? Mi alapján dönt? Beszélgessünk róla, keressünk az interneten anyagot és vitassuk meg. Feladat: mindenki készítsen magának egy email postafiókot, vagy használja a már meglévőt. Nekem küldje el az önéletrajzát és a motivációs levelét. Mik a hivatalos levelezés szabályai? Tárgyba mit írjunk? Milyen legyen a megszólítás? Mennyit és miként írjunk a levélbe? Hogyan köszönjünk el? Ezek mind a mindennapi élethez tartozó nagyon fontos ismeretek, melyeket játszva is el lehet sajátítani. Másik foglalkozás: interneten való keresés, letöltés és prezentálás. Ha azt akarjuk, hogy a tanulók szívesen csinálják, csak a megfelelő témát kell eltalálni. Tizenéves roma lányokkal foglalkoztam, úgyhogy nagy sikert aratott az ötlet, hogy az elképzelt esküvőjük kidolgozása és bemutatása legyen a feladat. Segítségként csak a fő vonalakat vázoltam fel: esküvői ruha, torta, jegygyűrű, virágcsokor, díszek. Már is lázas munka folyt. Persze itt is hozzáfűztem az informatikai segítséget: keresési feltételek megadása, képek méret alapján való szűrése, letöltés, stb. Az összeválogatott anyagból prezentáció-készítés, annak fortélyai, szabályai. Nagyon szerettem ezeket a foglalkozásokat, mert örömmel vettek részt rajta a

lányok. Külön sikerként könyvelhetem el, hogy mivel kollégista lányok voltak, a foglalkozásokra jött velük a nevelőjük is, aki szintén részt vett a feladatokban. Ahogy mondta, nagyon élvezte és rengeteget tanult.

3.3.1. Pályaorientációs műhelyfoglalkozások

Az előző pontban a pályaorientációs problémák felsorolásában már megfogalmaztuk, hogy a tanulóknak hiányos ismereteik vannak a szakmákról a munkaerőpiaci helyzetről ezért ezeket népszerűsíteni kell az általános iskolákban. Itt a beavatkozási célok között szerepelt a műhelyfoglalkozások tartása. Ennek feltétlenül egy külön pontot szántam a dolgozatomban, mert rendkívül fontos eleme lett a pályaorientációs munkánknak.

A GINOP pályázat kezdetén, 2018. novemberében „Bevezetés az alkotópedagógiai módszertanba, alkotó eszközök a gyakorlati oktatásban, makerspace környezetben” 60 órás képzésen vehettem részt két elektronika szakmában és a Nagykanizsai SZC másik tagintézményéből hat fő gépészet, faipar és szabás-varrás területeken oktató kollégámmal közösen. A képzés célja az alkotópedagógiát, mint módszert elsajátítani és műhelykörnyezetben megvalósítani. A képzés során megismerkedhettünk a robotika alapjaival és a micro:bit programozással. Megtanultuk néhány a lézervágáshoz, gravírozáshoz szükséges vektorgrafikus alkalmazás használatát, a lézervágó működtetéséhez szükséges szoftver használatát és gép használatát. Elsajátítottuk a 3D nyomtatáshoz szükséges tervezés alapjait, a nyomtató kezelőprogramjának használatát és a 3D nyomtató működtetését.

A Szakképzési Centrum a pályázat részeként kialakított egy ún. Digitális Közösségi Alkotó Műhelyt, röviden DKA másképpen makerspace műhelyt. Említettem, hogy a képzésen más szakmai területről érkező szakemberek is részt vettek, ezért a műhelyben nagyon sok eszköz található. Faipari, fémipari eszközök és szerszámok, varrógépek. Amiket mi a foglalkozások során elsősorban használunk, azok elektronikai, robotika berendezések, eszközök és szerszámok, valamint 3D nyomtatók, lézervágó-gravírozó berendezés, illetve számítógépek. Amint elkészült a műhely, azóta rendszeresen tartunk foglalkozásokat általános iskolásoknak. Jellemzően az elektronikát igyekszünk megszerettetni a tanulókkal. Összeállítottunk egy „kínálati csomagot”. Erre regisztrálhatnak az iskolák és a választásnak megfelelően tartjuk a programokat. Egy foglalkozás kb. 3 tanóra hosszúságú, de volt rá példa, hogy a szülők érkeztek a

gyerekekért és mivel még néhányuknak nem készült el a munkája, bejöttek ők is és részesivé váltak a foglalkozásnak. A kísérő tanárokkal mindig számolnunk kell, mert óriási élvezettel vesznek részt a munkában, ők is mindig elkészítik ugyanazt, amit a gyerekek. A foglalkozások jellemzően egy alkalomra szólnak, mivel nagyon sok tanuló érkezik hozzánk a környező vidéki iskolákból. Emellett lehetőséget biztosítunk arra, hogy összetettebb, két alkalmat felölelő projektet válasszanak. A foglalkozások során elkészített tárgyakat a gyerekek haza vihetik. Kivétel, ahol a robotikával, programozással ismerkednek. Hogy egy kis betekintést nyerjünk a foglalkozásokba, röviden ismertetem, hogy miket készítünk a gyerekekkel.

A választható foglalkozások:

- Egy alkalommal elkészíthető
 - *Smiley projekt*

Elsőként a digitális szó jelentését járjuk körbe. Remek hely az alkotóműhely arra, hogy megértsék a gyerekek, hogyan lesz az általunk érzékelt analóg jelből az ott található eszközök segítségével, a számítógép közbeiktatásával digitális jel, ami aztán ismét egy számunkra tapintható, látható alkotás. Megmutatjuk és kipróbáljuk, hogy a számítógépes programmal elkészített tervből hogyan nyomtat a 3D nyomtató térbeli formát. Hogyan lesz egy megtervezett kapcsolási rajzból a megfelelő alkatrészek beforrasztása után 3D nyomtatóval kinyomtatott, smiley figurába elhelyezett villogó szemű játékszer. A tanulók feladata az alkatrészválogatás, forrasztás és összeállítás.

- *Elektronikus dobókocka*

A foglalkozás menete és az elsajátítható ismeretek szinte ugyanazok, mint a smiley projektben, a különbség a végtermékben van. Itt egy olyan dobókocka készül, ahol gombnyomásra véletlenszerűen 1–6 közötti számú led világít.

Összeállítottunk adott eseményekhez köthető projekteket, melyek szintén egy alkalommal kivitelezhetők. Ilyenek a

- *Halloween napi világító dekoráció,*
- *Valentin napi villogó szív készítése.*

Itt is az elektronika elkészítésén van a hangsúly, de az elkészítés során használjuk a lézervágót, fúrunk-faragunk, csavarozunk is.

- Két alkalmat igénylő foglalkozások
 - *Világító asztaldísz készítése*

Nagyon népszerű foglalkozások. Az első alkalommal elkészítjük az átlátszó plexi gravírozására alkalmas tervet. Ehhez az Inkscape programmal és a vektorgrafika készítés alapjaival kell megismerkedniük a gyerekeknek. A kész mintákat a lézervágó-gravírozó géppel rávésztjük a plexilapra és kivágjuk. A 3D nyomtatóval elkészített tartóba helyezzük a díszeket. A tanulók összeállítják a működtetéshez szükséges elektronikát. Készre szerelik az elemmel működő dekorációt. Itt lehetőségünk van valamely közelgő ünnephez (karácsony, húsvét) illeszkedő dekorációs témát választanunk, de természetesen szabadon választhatnak a tanulók. Volt rá példa, hogy az egyik kislány mindenképpen a kedvenc énekesének a portréját szeretne volna a dekorációra. Bizony eltöltöttem vele jónéhány órát, míg a következő alkalomra az általa előkészített tervből valóban gravírozható fájlt készítettem. De az óriási öröm, amit a kislány mutatott, kárpótolt a sok munkáért.

- *Micro:bit programozás*

A projekt célja a micro:bit programozás alapjainak elsajátítása. Első alkalommal a rajzok/animációk megjelenítését a LED mátrixon és a micro:bit-ek kommunikációját tanulhatják meg. Az egymással kommunikáló eszközökkel való társasjátékkal zárunk. Második alkalommal már elektronikai eszközöket vezérlünk a micro:bit segítségével.

- *Arduino programozás*

A foglalkozás az előbb említetthez hasonló, csak az elektronikai fejlesztőplatform más. A projekt célja az Arduino programozás alapjainak elsajátítása. Első alkalommal a szükséges programozási alapokkal és az Arduino Uno tesztpanellel ismerkedhetnek a tanulók. Második alkalommal már mintaprogramokat töltünk fel a számítógépen keresztül az Arduinora és elektronikus eszközöket vezérlünk a segítségével.

Az itt felsoroltak mellett egyéb kis kiegészítő tevékenységek is szerepelnek. Készítünk elektromosan vezető öntapadós szalag, valamint ledek és elem felhasználásával dekoratív képeslapokat képeket, figurákat. Az elmúlt évek tapasztalatából már leszűrhattük a következtetést, hogy a legnépszerűbb foglalkozások az egy alkalomra tervezettek. Ezek teljes mértékben függetlenek a tanulók képességeitől. Segítséggel mindenkinek sikerélményt nyújtanak, mert a foglalkozás végére nem marad olyan, akinek ne készülne el az alkotása, amit aztán büszkén hazavihet. A programozáshoz kötődő foglalkozások nem kötnek le egyformán minden tanulót, nem kézzelfogható az eredmény és a

különböző képességekkel, érdeklődéssel rendelkezőknek nem egyformán biztosítja a sikerélményt. A foglalkozásokra jellemzően általános iskolás 6–8. osztályos tanulók érkeznek hozzánk 10 fős csoportokban. Ez az ideális létszám ahhoz, hogy mindenkre figyelni lehessen, segíteni tudjunk és folyamatosan foglalkoztassunk. Többször igénybe vettük már a műhelyt saját tanulóinkkal is. Az új képzési rendszerben projektfeladatokat kell készíteniük a tanulóknak, amikor valamilyen komplex produktumot állítanak elő. A műhelyben található eszközök ilyenkor segítséget jelentenek abban, hogy elkészítsük pl. egy elektronikai berendezés tároló dobozát, kiegészítő elemeket nyomtassunk, ragasszunk, stb.

Volt már közös projektünk a város legnagyobb alapfokú oktatási intézményével, a Hevesi Sándor Általános Iskolával, amikor a Digitális Témahét keretében zajló programjaik szerves részeként valamennyi felsőtagozatos diák részt vett velünk DKA foglalkozáson. Mivel ez az alkotóműhely sajnos helyileg nem a mi iskolánkban található, hanem egy másik intézménnyel közösen működtetjük, de jelentős eredményét látjuk a munkánknak, ezért szeretnénk megnyerni a Centrum támogatását abban, hogy egy kisebb, foglalkoztató műhelyt rendezhessünk be a Cserhátiban, ahol iskolánk valamennyi szakmáját népszerűsíteni tudnánk.

3.3.2. Az iskolai közösséghez való kötődés erősítése

A GINOP pályázatban megfogalmazott problémákra meghatározott beavatkozási célok egyike az iskolai közösséghez való kötődés erősítése. Az itt meghatározott feladatokat - mivel azok a pályaaorientációban nem megszokott elemeket tartalmaznak - itt ismertetem részletesebben.

Iskolai póló pályázat

A GINOP projekt pénzügyi lehetőséget biztosított arra, hogy az iskola minden tanulóját megajándékozzuk egy a pályázata logójával és a tanulók által megtervezett grafikai elemmel díszített pólóval. Ehhez pályázati kiírást készítettem. A pályatervnek természetesen az iskolához való kötődést kellett illusztrálnia. Megterveztem a felhívást tartalmazó plakátot, melyet az iskola több pontján elhelyeztünk. Közzé tettem az iskola weblapján és a közösségi oldalán. Készítettem egy erre szolgáló email címet, ahová a pályaműveket küldeni lehetett. A beérkező terveket a csoport tagjai bírálták el. Az első három helyezett ajándékban részesült. A nyertes grafika pedig rákerült a pólókra. A

tanulónk által készített rajz tartalmazza az iskolai címet és ábrázolja a képzési kínálatunkat. (7. melléklet)

Hétfégi tanoda szervezése

A feladat havonta egy alkalommal, hétfégén foglalkozás szervezése a pályázatban részt vevő tanulónak. A tartalmát tekintve életvezetési tanácsadás, szabadidő hasznos eltöltésére vonatkozó ajánlások és ezt célzó foglalkozások tervezése és lebonyolítása volt a feladatunk. Lehetőségünk adódott különböző területekről szakembereket felkérni, ennek köszönhetően nagyon változatos és összetett programokat tudunk biztosítani tanulóink számára. Valamennyi tanoda közös étkezéssel ért véget. Az étkezést előre egyeztetve külső szolgáltató helybe szállítással biztosította. Az alábbi példákkal röviden ismertetem néhány tanoda tartalmát.

Téma: A felelős szexuális magatartás kialakítása, a nem kívánt terhesség elkerülése.

Szakemberként ifjúsági védőnő segítette a munkánkat. A tanulók megtekinthették a „Fogamzásgátlás Világnapja” alkalmából készített kiállítást. Ezt követte az Egészségügyi Alapellátás által biztosított fogamzásgátlási bőrröndben található eszközök bemutatása és a felmerült kérdések megválaszolása.

Téma: Egészségnevelés, egészségfejlesztés a sport jegyében.

Ez alkalomból testnevelő tanár segítette a munkánkat. Foglalkoztak a civilizációs ártalmakkal és ezek leküzdésének lehetőségeivel a mozgás, a sport segítségével. Figyelemfelkeltő előadást hallhattak a szív- és érrendszeri betegségek kialakulásáról a mozgásszegény életmód tükrében. Megismerhették a sport szerepét az egészség megőrzésében, a mozgás jótékony hatásait az emberi szervezetre, pszichére. Természetesen a legnagyobb szerep az aktív sportnak jutott. Új sporttággal ismerkedhettek meg a tanulók, a floorball játékkal és az amerikai focival.

Téma: Netezz biztonságosan!

A tanodai program során a tanulók a netes illemszabályokkal, jogokkal, kötelességekkel, biztonsággal foglalkoztak. Beszélgettek a posztolás veszélyeiről és az átverős oldalakról. Közös megnézték néhány a témát feldolgozó kisfilmet, melyet együtt kielemeztek, megbeszéltek.

Téma: Közlekedj biztonságosan! Legyél környezettudatos!

A tanodai program során a tanulók közlekedésbiztonsággal, a közlekedéshez kapcsolódó környezetvédelemmel kapcsolatos előadáson, beszélgetésen vettek részt. A foglalkozás gyakorlati részét az iskola autószerelő műhelyében folytatták, ahol megnézhatték a hibridhajtású jármű makettjét. Kipróbálták a kerék centírozást, keréknyomást és olajsintet mértek és egyéb hasznos a biztonságos közlekedéshez tartozó egyszerű feladatot oldottak meg.

Téma: Múzeumlátogatás. „Sokból amennyit akarsz, kevésből amennyit lehet”

elnevezésű tárlat megtekintése.

Ez alkalommal ellátogattunk a Thúry György Múzeumba, ahol a 20. századi népi táplálkozást bemutató kiállítást nézhettük meg. A fiatalok számára teljesen új és meglepő ismeretekkel szolgált a látogatás. Az 1950-es évek konyhai felszerelései mellett azokat az eszközöket is megtekinthettük, amelyek a legfontosabbak voltak századforduló idején. A tanulók nagyon érdekesnek találták azt a tárlatot, ahol az 1910-es években jellemző konyhabelsőt mutatták be kemencével, cserépedényekkel és számos egyszerű használati tárggyal. Olvashattunk régi recepteket, és rengeteg érdekességet láttunk a régi idők étkezési szokásával kapcsolatosan.

Téma: Hogyan készítenénk el az iskola makettjét?

A foglalkozás célja az volt, hogy egy komplex feladatot a tanulókkal közösen találjunk ki, együtt tervezzük meg a lépéseket és induljunk el a megvalósítás útján. Iskolánk több mint 4 hektár területen fekszik, amelyen 8 jelentősebb, egymástól merőben különböző épület található, ezért izgalmas játék volt csapatokat alkotva ezeket feltérképezni, lerajzolni, fényképezni, majd az elkészített alaprajzon méretarányosan elhelyezni. Az ismeretek elsajátítása mellett ez a munka nagyon hasznosnak bizonyult a szervezés és együttműködés fejlesztésében. A következő alkalommal az itt összegyűjtött anyagokat dolgoztuk fel. A foglalkozást informatika teremben tartottuk. Megismertettük a gyerekeket egy ingyenesen használható, 3D tervezés alapjainak elsajátítására alkalmas online felületen elérhető alkalmazással a CAD alapú Tinkercad szoftverrel. Megbeszéltük annak folyamatát, hogyan lesz egy 3D tervből nyomtatóval előállítható makett. A foglalkozás lényege: kreativitás fejlesztése, digitális ismeretek elsajátítása és az egymásra épülő folyamatok átlátása.

Téma: Betekintés a vállalkozás világába játékosan.

Játékos formában bővítettük a tanulók pénzügyi, vállalkozási ismereteit. 3-4 fős csapatokban dolgoztak. A feladat az volt, hogy találjanak ki maguknak valamilyen vállalkozást. Határozzák meg a tevékenységét és gondolják át, mire lenne szükség a tevékenység elkezdéséhez. Milyen szerepet töltenének be a vállalkozásban (természetesen mindenki ügyvezető, vagy tulajdonos lenne), milyen erőforrásokra van szükség, stb. Meg kellett tervezni a vállalkozás arculatát ezt bemutatták egymásnak. A foglalkozás során alkalmuk nyílt a szereplésre és az ötletek csoportos tovább fejlesztésére. Nagyon jó lehetőség volt arra, hogy használják fantáziájukat, illetve megjelent a közös munka élménye. Mindemellett az ismereteik is bővültek. Beszélgettünk profitról, kockázatokról, egyéb vállalkozási és pénzügyi fogalmakról. Ehhez a foglalkozáshoz természetesen gazdasági szakembert hívtunk vendégül.

Téma: Madarak és fák napja, környezetvédelem.

Ez egy kirándulással összekötött foglalkozás volt, aminek a keretében beszélgettünk az életterünket érintő problémákról ezzel a gyerekek környezettudatosságát igyekeztünk fejleszteni. Kiderült, hogy a fiatalokat nagyon is foglalkoztatja és aggasztja a klímaválság és a környezetszennyezés kérdése. Szívesen foglalkoznak a témával és van önálló véleményük.

Téma: Csoportos szociális munka, csapatépítő foglalkozás, önismereti készségfejlesztés.

Az említett témákban két foglalkozás is volt, nagyon jól felkészült szakemberek irányításával. A foglalkozás célja: a csoport tanulóinak ráébresztése az egyéni és csoportmunka különbségeire, előnyeire, a konszenzusos döntés kialakításának nehézségeire. Segítség nyújtása a csoportban a csapatszellem kialakításában, a csoporton belüli kooperáció, a kommunikáció és az önismeret fejlesztése. A másik foglalkozáson elsősorban a résztvevő tanulók önértékelésének fejlesztésén, a reális énkép kialakításán volt a hangsúly. Izgalmas, játékos feladatokkal töltötték el a rendelkezésre álló időt.

Téma: Lehet a matematika könnyen érthető.

A foglalkozás célja: felhívni a tanulók figyelmét arra, hogy lehet a matematikát szeretni és könnyen tanulni. Tanulóink bevezetésképpen rövid kis ismertetőt hallhattak a matematika történetéről, alakulásáról az évezredek során. Ezt követően játékos feladványokat oldottak meg. A foglalkozást az országosan népszerű, több díjjal elismert „Matek Oázis” elnevezésű vállalkozás ügyvezetője és egyben tulajdonosa tartotta.

Tanulóink beléphettek a Matek Oázis interaktív felületére, ahol megismerkedhettek a különböző tananyagokkal. Kipróbálhatták a tesztek, játékos formában oldhattak meg feladatokat. Végig böngészhették azokat a tananyagokat, amivel éppen iskolai tanulmányaikban tartanak. Nagyon hasznos foglalkozás volt, sikerült felkelteni a gyerekek érdeklődését a matematika iránt. Megtapasztalhatták, hogy lehet egyszerűen és játékosan is foglalkozni a matematikával.

Valamennyien elkérték a belépési kódot, ami biztosította számukra adott hétvégére a felülethez való hozzáférést, ugyanis kijelentették, hogy szeretnék otthon alaposabban áttanulmányozni a rendelkezésre álló tananyagokat.

Téma: Érdekességek a grafológiáról, önismereti íráselemzés

A foglalkozás első részében országosan elismert grafológus vendégünk érdekességeket mutatott az íráselemzés mesterségéből. Elmesélte, hogy mire használják. Számos érdekes képpel illusztrálta bemutatóját. Híres emberek kézírását, aláírását mutatta meg a tanulóknak. Reprezentálta, hogyan változott a különböző korokban az aláírás, az miképpen tükrözte adott kor hangulatát. Különösen érdekes volt Adolf Hitler aláírásának változása az évek során. Nagy figyelemmel kísérték az erről szóló bemutatót. A foglalkozás második felében a tanulók saját írásmintájukat, aláírásukat elemezhették a grafológusnő segítségével. Ezt követően rajzokat készítettek, majd azt elemezték közösen. Nagyon érdekes volt látni, hogy mennyire érdekelte őket, hogy vajon milyen kép rajzolódik ki róluk egy írásmintából következtetve. Nyitottak voltak az információkra, és összevetették a hallottakat azzal, ahogy ők látják saját magukat illetve egymást.

Egyéb tanodai foglalkozások

Az ismertetetteken kívül érdekes előadást tartott tanulóinknak az Országos Levéltár egyik munkatársa. Ő is rendkívül izgalmas dokumentumokat tárt eléjük. Elkalauzolta őket a családfakutatás rejtelseibe. Volt önvédelmi foglalkozás, ahol a bemutató után néhány alapfogást tanulhattak meg a gyerekek. Egyik alkalommal pedig izgalmas vizitúrán vehettek részt.

A két tanév alatt összesen 16 tanodai foglalkozást szerveztünk. Ezek nem csak hasznos időtöltésnek bizonyultak, rengeteg új ismeretet nyújtva a résztvevő tanulóknak, hanem életpálya építés szempontjából is említésre méltóak. Rengeteg új szakmai területtel, eddig ismeretlen foglalkozással ismerkedhettek meg a meghívott közreműködők által.

Színházlátogatás

A GINOP pályázatnak köszönhetően lehetőségünk adódott a két tanévben félévente egy alkalommal színházlátogatást szervezni a résztvevő tanulóink számára. Megvalósulása a három intézmény pályaaorientációs csoportjainak közös munkájának eredménye. Így jutottunk el a fiatalokkal a Veszprémi Petőfi Színház által bemutatott „Tanár úr kérem” című előadásra. Izgalmas élményekkel gazdagodtunk a Pécsi Nemzeti Színház „A padlás”, valamint a Kaposvári Csiky Gergely Színház „Tüskevár” című színdarabjának megtekintésekor. Nagy sikert aratott tanulóink körében a Soproni Petőfi Színház által előadott a „Valahol Európában” Radványi Géza azonos című filmjének musical-változata. Rendkívül eredményes programsorozatról beszélhetünk. A résztvevő tanulók közül sokan olyan családi háttérrel rendelkeznek, ahol a színházlátogatás, mint program soha nem került szóba, így annak kulturális hatásaival ezidáig nem is találkozhattak volna a fiatalok. Mivel a pályázat az anyagi forrásokat biztosította, ezért lehetőségünk adódott arra, hogy komplex programot építsünk a látogatás köré. Külön autóbusszal utazhattunk. Előre megrendelhattük az ebédet, amit kulturált körülmények között, színvonalas vendéglőben fogyaszthattunk el. Az időbeosztás lehetővé tette, hogy egy rövidebb városlátogatást is közbeiktassunk. Úgy tapasztaltuk, hogy szociális és kultúpedagógiai szempontból is rendkívül jó eredményeket értünk el. A fiatalok örömteli várakozással készültek. Nagyon szépen felöltöztek, készültek ezekre a napokra. Az előadások kínálta élmények mellett elsajátítottak új viselkedési normákat. Hazaúton a kísérőkkel és társaikkal megbeszélték a napi élményeket, melyet másnap természetesen az osztályfőnökükkel, osztálytársaikkal is megosztottak. Résztvevőként visszaemlékeztem az 1980-as évek elejére, amikor én voltam középiskolás. Akkor évente egy alkalommal kötelező elem volt színházlátogatáson részt venni. Az iskola valamennyi tanulóját egyszerre vonattal elutaztatták Budapestre és valamilyen, leginkább a kötelező olvasmányokhoz kapcsolódó darabot néztünk. A városba való éjszakai hazaérkezés után nekem és sok társamnak, akik vidéki gyerekek voltunk magunknak kellett megoldanunk, hogyan fogunk haza jutni. A fent említett programok során, mi arra is ügyeltünk, hogy a hazafelé úton a vidéki tanulókat az autóbusszal szükség szerint hazáig szállítsuk. Mindez természetesen nem csak a szervezésnek köszönhetően volt ilyen eredményes, hanem a már sokszor említett pályázat által biztosított anyagi források meglétének. Sajnos,

elengedhetetlen és sokszor meghatározó elem, ennek hiányában az iskoláknak minden jószándék ellenére is jóval kisebb a mozgásterük.

Tehetségnap

A GINOP pályázatban folytatott munkám bemutatásának utolsó programja, az ún. „Tehetségnap” szervezése. A két tanév során, egy-egy alkalommal a Szakképzési Centrum három tagintézménye által együttesen megrendezett, nagyszabású rendezvény volt. Sikerének köszönhetően, valamennyi iskola beépítette a szakmai programjába, így hagyományt teremtettünk, melyet a továbbiakban is gyakorolni szándékozunk.

Célja, olyan kulturális és szórakoztató program szervezése, ahol a diákjaink társaik előtt is megmutathatták a tehetségüket. A rendezvény helyszínét kiállítással gazdagítottuk. Itt a tanulók által készített legkülönbözőbb alkotásokat mutattuk be. A szakmájukhoz kapcsolódóan elkészített munkadaraboktól kezdve a tehetséges rajzokon és fotókon keresztül mutathatták meg az általuk megtekintésre méltó anyagokat. A fellépők nagyon színes programot kínáltak. A leginkább hagyományos zene, ének és táncbemutatók mellett hallhattunk tanuló által megírt novellát. Volt bűvészműtatvány, sportbemutató, rövid színdarab. A három iskola valamennyi fellépő tanulója nagyon színvonalas produkcióval szórakoztatta a tanulókból álló nézőközönséget. Feltétlenül érvényesült az iskolához való kötődés erősítése, mert a fiatalok nagyon büszkén vállalták fel az intézményt, melyet képviseltek. Öröm volt látni, hogy a nézőként részt vevő társaik igazi érdeklődéssel figyelték az előadásokat. A pozitív visszacsatolás pedig egyértelműen megerősítette a fellépőt, hogy jó irány, amit képvisel, bátran kipróbálhatja magát azon a területen, ahol magában tehetséget érez. Jó példával szolgáltak azoknak a társaiknak, akik érzik, tudják, hogy valamiben jók, vagy csak érdeklődnek valamely terület iránt, de nincs merszük azt megmutatni, felvállalni. Igazán izgalmas és valóban hagyományépítésre méltó programelemmel gazdagodhattunk.

Összegzés és javaslatok megfogalmazása

A harmadik évezred kihívásai, a megállíthatatlan, óriási léptékű, az egyes szakmákat érintő technológiai változások és a szakképzés radikális átalakítása miatt a pályaaorientáció területén teljesen új szemléletet kialakítására van szükség. Tapasztalataim szerint nem állunk erre készen. Megjelentek ugyan azok a támogató szervezetek, melyek háttéranyagokkal, alkalmazásokkal és online platformokkal igyekeznek segíteni a munkánkat, de még mindig vannak hiányosságok. Feltétlenül szükség lenne egy cselekvési tervet kidolgozni, ahol a konkrét lépések, időbeli ütemezéssel kerülnének meghatározásra. Dolgozatomban elsősorban a saját munkámat, illetve a Cserháti Technikumban munkatársaimmal közösen végzett és a GINOP pályázat kereteit kihasználva újabb lehetőségeket kiaknázva végzett pályaaorientációs tevékenységeket dolgoztam fel. Ezen az úton végig haladva ismertem fel, hogy érdemes lenne „forgatókönyvet” készíteni a feladatokról. Meg kellene határozni szeptembertől június végéig a soron következő eseményeket. Hiányosságokat érzek a digitális kompetenciák területén. Ahhoz, hogy a célközönséget megfelelő felületeken és hatékonyan meg tudjuk szólítani sok új ismeretet kellene még elsajátítanunk. Tapasztaltam, hogy a megújult szakképzési rendszert még mindig alig ismerik a pályaválasztás előtt állók. Nem értik a szülők, és sajnos még a benne oktatóként dolgozók sem eléggé felkészültek. Rengeteg feladat vár ránk a duális képzés kínálta lehetőségek megismertetése terén. A különböző tevékenységeket összehasonlítva a legeredményesebbnek a szakmák kipróbálását lehetővé tevő foglalkozásokat tartom. Nagy lehetőséget látnék az említett „apa-fia” foglalkozásokban. Itt tudnánk a legnagyobb segítséget nyújtani a tanulónak és szülőknek együttesen. Nagyon megragadott a Pannonhalmi Szt. Benedek-rend *„Kőszegi Gymnasiumáról”* kiadott iskolai értesítőjében közzétett írás, mely *„Megszívelésül a szülőknek”* íródott. Címe: *„Az élet-pálya-választás kérdése kiváló tekintettel az iparágakra.”* Így szól: *„Tapasztalásból tudjuk, hogy igen sok ifju tanulmányainak befejezése után sincs tisztában az iránt, hogy minő pályára lépjen, mert csak kevés hivatás-kört, a pályáknak csak kevés nemét tanulta közelebbről ismerni; mert - kivált az ipar-ágakra vonatkozólag - ritkán látott műhelyt, és ha igen, alig tartózkodott abban annyi ideig, hogy megfigyelhette volna, hogy mily irányban működik ott leginkább a kéz ügyessége; mily anyagot használnak ott föl, s hogy miképen áll ezen ipar a többivel összefüggésben. Még kevésbbé jutnak az ily ifjak arra a gondolatra, hogy*

az egyik vagy másik mesterség nekik talán boldog egzisztenciát, a boldog megélhetés forrását biztosíthatja. - Jó, ha a pályaválasztásnál minél több pályát ismerünk, mert csak több tárgy között lehet a választás, és mert ismeretlen állás után az ember nem is vágyódhatik. Ignoti nulla cupido.”(Zanathy, 1891, 8. o.) Ebben a több mint 130 évvel ezelőtt íródott tanulmányban pontosan megfogalmazta a szerző a ma is érvényes problémákat. Változatlanul a tájékozatlanság hiányával küzdünk. Úgy gondolom, hogy a pályaorientáció legfontosabb feladata minél több és feltétlenül hiteles információ átadása. Be kell ismernünk, hogy a csökkenő gyereklétszám, az utóbbi években tapasztalt visszafogott érdeklődés a szakmák iránt hajlamossá tett bennünket arra, hogy többet, jobbat mutassunk a valóságnál. Hosszú távon a reklám ízű, „adjuk el az iskolát” kampányolás nem vezet jóra. Könnyen csalódást okozhatunk a tanulóknak, ahogy a feldolgozott adatok mutatják, sajnos a szakképzésben magas a lemorzsolódás és azoknak a száma, akik nem a végzettségüknek megfelelő munkakörben helyezkednek el. Nekünk, „pályaorientációs szakembereknek” munkánk során meg kell találnunk a módját annak, hogy színes és vonzó, ámde feltétlenül hiteles tájékoztatást adjunk a pályákról. Ezzel hozzásegíthetjük a fiatalokat ahhoz, - ahogy a dolgozatom elején a Goethe idézettel utaltam rá -, hogy megtalálják azt, amit szívesen csinálnak és ezáltal sikeres emberekké válhassanak.

Summary

The challenges of the third millennium, the vocational technological changes affecting certain professions as well as the radical transformation of vocational training call for an entirely new perspective on career counselling. For which, in my experience, we are not ready. Although some supporting organisations - whose background materials, applications and online platforms have proven to be helpful - have appeared, several improvements are yet to be made.

It would be crucial to devise an action plan of specific steps with a defined timeline. In my dissertation, I primarily analyse my own work along with the career counselling I did with my colleagues at Sándor Cserháti Technical College, as well as further iterations made possible by GINOP funding. Having experienced these different stages, I realised that a playbook of our tasks would be worth creating by setting up a complete timeline of events from September to the end of June.

I feel that we are lacking certain digital competences. In order to reach our target audience effectively and on the right platforms, various new skills are to be acquired. I have noted that the renewed system of vocational training is still hardly known by those ahead of choosing a career path, let alone their guardians, and sometimes not even the educators within are prepared enough. Many roads are to be explored in the field of opportunities made possible by dual education. In comparison with several other methods, I find that those enabling the trial of trades are the most resultful. I believe that the most important task of career counselling is to provide as much and as credible information as possible. We have to admit that the decreasing number of children, along with the reduced interest in learning trades of recent years have swayed us into presenting things as more or better than they actually are. In the long run, however, the advertising-like notion of “upselling” schools is not efficient, as it may let students down - a fact sadly supported by the high dropout rates of vocational training and of those who end up in professions other than their education. We, career counsellors, have to find a way to provide colourful, appealing, but most importantly credible information on trades, helping young people find what they really like doing, so they can become successful professionals.

Törvények, rendeletek

110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról.

2019. évi LXXX. törvény a szakképzésről.

2011. évi CCIV. törvény a nemzeti felsőoktatásról.

Irodalom

Bárczi G. – Ország L. (főszerk. 1959-1962): *A magyar nyelv értelmező szótára*. VII. kötet. Akadémiai Kiadó, Első kiadás.

Elérhető: <https://mek.oszk.hu/adatbazis/magyar-nyelv-ertelmezo-szotara/kereses.php?kereses=p%C3%A1lyav%C3%A1laszt%C3%A1s> (Letöltés időpontja: 2021. december 08.)

Borbély-Pecze, T. B. (2016a): Szakképzés és pályaeorientáció – tévutak és lehetőségek. *Educatio* 25. évf. 1. sz.. 59-68. o.

Borbély-Pecze, T. B. (2016b): A pályaválasztás fogalmának változásai Magyarországon. In Trencsényi L. (szerk.): *Méltón a 125 évhez. Tanulmánykötet a Magyar Pedagógiai Társaság jubileumára*. Magyar Pedagógia Társaság, Budapest.

C. Jackson (szerk. 2013): *Az Európai Pályaeorientációs Szakpolitikai Hálózat (ELGPN) Szakszótára*: ELGPN Glossary. Budapest, 12. o. Elérhető: <http://www.elgpn.eu/publications/browse-by-language/hungarian/az-europai-palyaeorientacios-szakpolitikai-halozat-elgpn-szakszotara-elgpn-glossary/> (Letöltés időpontja: 2021. október 09.)

ITM (2019): *Szakképzés 4.0 – A szakképzés és felnőttképzés megújításának középtávú szakmapolitikai stratégiája, a szakképzési rendszer válasza a negyedik ipari forradalom kihívásaira*. Innovációs és Technológiai Minisztérium, Budapest. 19-23. o. Elérhető: https://www.nive.hu/index.php?option=com_content&view=article&id=1024 (Letöltés időpontja: 2021. október 15.)

Kenderfi, M. (2020): *Pályaorientációs tartalmú honlapok vizsgálata 2020 áprilisában.*

Opus et Educatio. Elérhető:

<http://www.opuseteducatio.hu/index.php/opusHU/article/view/409/713>

(Letöltés időpontja: 2021. szeptember 18.)

Kenderfi, M. (2011): *Pályaorientáció.* Szent István Egyetem, 1-22. o. Elérhető:

<https://regi.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop412A/2010->

0019_palyaorientacio/pr02.html: (Letöltés időpontja: 2021. szeptember 18.)

Mihály, I. (2001): A pályaválasztási tanácsadás gyakorlata az Európai Unióban. *Új pedagógiai szemle*, 51. évf. 2. sz. 122-132. o. Elérhető:

<https://epa.oszk.hu/00000/00035/00046/2001-02-eu-mihaly-palyavavalasztas.html>

(Letöltés időpontja: 2021. szeptember 11.)

Rimán, A. (2019): *Interaktív módon ismerkedhettek a diákok a szakmákkal.* Hatvani

Hírek.hu. Elérhető: <https://hatvanihirlap.hu/interaktiv-modon-ismerkedhettek-a-diakok-a-szakmakkal/> (Letöltés időpontja: 2021. december 17.)

Szatmári, L. P. (2017): Az intézmény története a dokumentumok tükrében. In Gebauer

F. (szerk.): *Változások-választások. 50 éves a Fővárosi Pályaválasztási Tanácsadó.*

Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat, Budapest, 9-34. o.

Szilágyi, K. (1993): *Tanácsadási elméletek.* GATE GTK, Tanárképző Intézete, Gödöllő, 1993, 2. o.

Zanathy, B. (1891): *Értesítő a Pannonhalmi Szt. Benedek-rend Kőszegi Gimnasiumáról az 1890-1891. iskolai év végén.* Közzéteszi: Kroller Miksa, Kőszeg.1981, 8. o. Elérhető:

https://library.hungaricana.hu/hu/view/Koszeg_17835_bences_gimnazium_17866_1890/?pg=9&layout=s (Letöltés időpontja: 2022. január 20.)

Mellékletek

1. melléklet: Meghívó pályaaorientációs foglalkozásra

Forrás: saját készítésű plakát

Fantasz_{ti}tikus elektronika

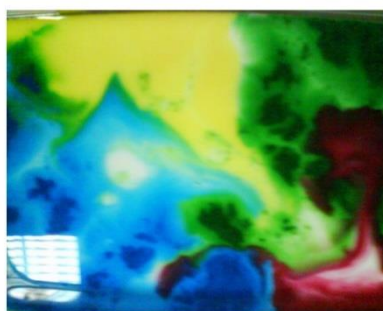
A „Eserhátis” napok keretében ellátogattunk a Eserhádi Sándor Szakképző Iskolába. Az iskola előadó termében különböző kísérleteket mutattak be, hogy felkeltsék érdeklődésünk a természettudományok iránt és meghozzák a kedvünket ehhez az iskolához.

Először olyan kísérleteknek voltunk szemtanúi, amelyek a mágnesességen alapultak: a szőrmével megdörzsölt ebonit rúddal eltérítették a vízszög útját. Láttuk, hogy egy alumíniumcsövön át haladó mágnesnek lassabb a mozgása, mint egy vascsavárnak, pedig a mágnes nem vonzotta a csövet. Egy vasreszelékkel megtöltött műanyag golyót „mozgattunk” a papírlap alatti mágnessel. Ezt követően egy monitorhoz közelítettünk mágnessel, a monitor fénye más színűvé változott.

Ezeket követően olyan kísérletek következtek, amelyből kiderült, hogy a víz jó hővezető, és ezt szemmel láthatóan bemutatták. Nagyon tetszett a ceruza kísérlet, lényege, hogy a ceruza belsejében lévő szénbe áramot vezettek, így rajz közben hangokat adott ki.

Ezek után jött egy játékos feladat, itt az erőnköt tehattük próbára. A vágódeszkára rácsapva a monitor kijelzőjén láthattuk az ütés erejét, így rekordot lehetett felállítani.

E próba után kipróbálhattuk művészi ézüket is. Egy tálkába öntött tejbe néhány csepp ételszínezéket töltek. Mi mosogatószerbe mártott fülpiszkálással különböző, márványos mintázatot rajzoltunk a folyadékba.

Aztán következett az utolsó állomáshoz, itt a reflexünket nézhettük meg egy gépnek a segítségével. Látogatásunk alatt projektoron kiivetítettek különböző képeket, melyek optikai csalódást idéztek elő az ember szemében.

Összességében nagyon tetszett az bemutató, mert sok új dolgot tanulhattunk meg, a játékos feladatokon keresztül.

Reméljük lesz még alkalmunk ilyen előadást megtekinteni.

Körösi Csoma Sándor - Péterfy Sándor Általános Iskola
Péterfy Sándor Tagintézménye
7. b. osztály

2. melléklet: Általános iskolai beszámoló pályorientációs foglalkozásról

Forrás: nekem címzett levél

SZAKMÁK ÉJSZAKÁJA

2017.04.21.

Helyszín:
Kanizsa Centrum
 bevásárlóközpont
 Nagykanizsa,
 Táborhely u. 4.

Nagykanizsai SZC
Cserhádi Sándor
Szakképző Iskolája
és Kollégiuma

Gyere és ismerkedj a nálunk tanulható szakmákkal!

Kibővült képzési paletta! nyelvi előkészítő évfolyam

szakgimnáziumi képzés szakközépiskolai képzés

Gépészet

- Úgyesen szerelsz? - összeszerelési párbaj fiatalok számára
- CNC bemutató - technikus diákjaink által programozott gépen

Közlekedés

- Autós kvíz - előre elkészített totó kitöltése a helyszínen
- Hogyan működik egy modern autó? - a hibridhajtás bemutatása
- Reflexek másképpen - Mit kell tudni az autóvezetéshez, elég jók-e a reflexeid?

Elektronika

- Lézershow - próbáld ki, mit tudsz rajzolni lézerrel
- Forraszd meg! - tudod használni a pákát?
- Jók a reflexeid? - Nálunk megnézheted, s megtudod hogyan vizsgálható
- Futófény puzzle - Rakd ki és csodáld meg az eredményt

Távközlés

- Programozz és játssz! Készítsd el saját játékodat scratch-ben!

Oktatás

- Tudod-e? - érdekességek a pedagógia történetéből, mindennapjaiból

Sport

- Mozgás Cseri módra - diákjaink sportbemutatója a színpadon
- Próbáld ki magad - mozogj velünk! - sportos párbaj

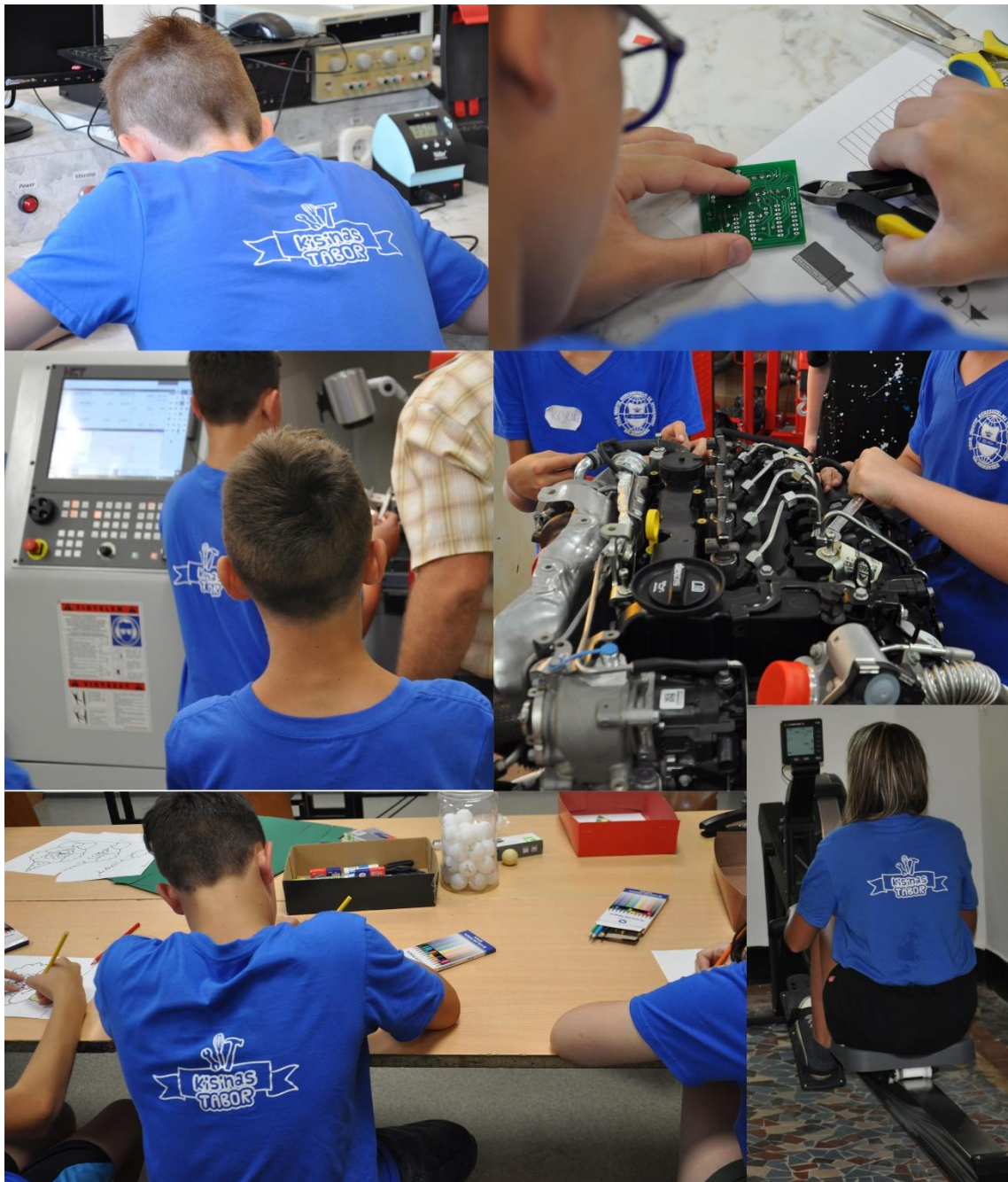
3. melléklet: Szakmák éjszakája ismertető

Forrás: saját készítésű plakát

4. melléklet: Képek a Cserhádi iskoláról

Forrás: Cserhádi képgyűjtemény

5. melléklet: Kisinas tábor

Forrás: saját kép

7. melléklet: „Póló pályázat” plakátja és a nyertes ábra

Forrás: Saját készítésű plakát és Nikli Kornélia Johanna rajza